

Delavska enotnost

Časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 6. junija 1996 ☆ številka 26 ☆ letnik 55 ☆ cena 230 SIT

ČETRTA INTERNACIONALA PRI KUČANU

Fritza Schösserja, predsednika Bavarske zveze sindikatov, je med obiskom pri ZSSS sprejel tudi predsednik države Milan Kučan.

O tem pišemo na 5. strani, v naslednji številki pa bomo objavili predavanje, v katerem je bavarski kolega, zdaj že prijatelj, svobodne sindikate seznanil z nemško socialno politiko.

HLAPCI!

»Tekstilne delavke in delavci so skoraj hlapci. Vse manj pravic imajo in še molčati morajo. Sindikat sicer pošteno dela, vendar bi lahko rekel, da ima marsikje in marsikdaj premalo poguma...«

Forto Turk, sekretar celjskega območnega odbora sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije v intervjuju na 3. strani.

Demokracija je slovenski kovinski in elektroindustriji pobrala že 75.000 delovnih mest, kar je skoraj polovico vseh!!! Letos jih bo splavalo po vodi še 10.000...

Po joku in stoku so kovinarji v sredo še malce zaškripali z zobmi na izredni konferenci SKEI, o kateri poročamo na 4. strani.

Foto: Mark Filip

Sreda ob 14h

JAVNI POZIV PRESEDNIKU REPUBLIKE

1. Predzadnji odstavek 160. člena ustave določa:

»Na predlog predsednika republike, vlade ali tretjine poslancev državnega zbora izreka ustavno sodišče v postopku ratifikacije mednarodne pogodbe mnenje o njeni skladnosti z ustavo. Državni zbor je vezan na mnenje ustavnega sodišča.«

2. Slovenija je po obvestilu iz javnih občil tik pred podpisom sporazuma o pridruženem članstvu v Evropski zvezi.

Pogoj za pristanek Italije na ta sporazum je poseben dodatek k temu sporazumu, v katerem se Slovenija zavezuje, da bo izpolnila nekatere posebne zahteve Italije, ki jih je prek t. i. španske pobude posredovala Evropska zveza.

Državni zbor osnutka tega dokumenta (t. i. »non paper«) ni dobil na vpogled, zadeval pa naj bi vprašanja, ki jih je mogoče urejati samo z zakonom (nepremičninska zakonodaja). Tako je ta sporazum zavezan ratifikaciji in neposredno posega v pristojnosti Državnega zbora.

3. Po 8. členu ustave se ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe uporabljajo neposredno. Ker imajo take pogodbe v skladu s tem ustavnim določilom značaj notranje zakonodaje, morajo biti v skladu z ustavo. Državni zbor jih sicer ne more ratificirati.

4. Po 102. členu predsednik republike predstavlja Republiko Slovenijo. V zadevah, ki se tičejo njene suverenosti, je na ta način njena najvišja avtoriteta. Ker gre v navedenem sporazumu za vprašanja, ki izrazito posegajo v same temelje slovenske državnosti, je utemeljeno pričakovati, da se bo predsednik republike kot predstavnik države poslužil pravice, ki mu jo daje v 1. tč. navedeno ustavno določilo, in

– od vlade zahteval, naj mu takoj da na vpogled besedilo tega dodatnega dokumenta k sporazumu o pridružitvi Slovenije k Evropski zvezi, in

– osnutek tega dokumenta predložil ustavnemu sodišču, da izreče mnenje o njegovi skladnosti z ustavo.

5. Podpisniki tega poziva pričakujejo, da bo predsednik republike o svojih ukrepih obvestil slovensko javnost.

Poslanska skupina Demokratov:
Tone Peršak
dr. France Bučar
Danica Simšič

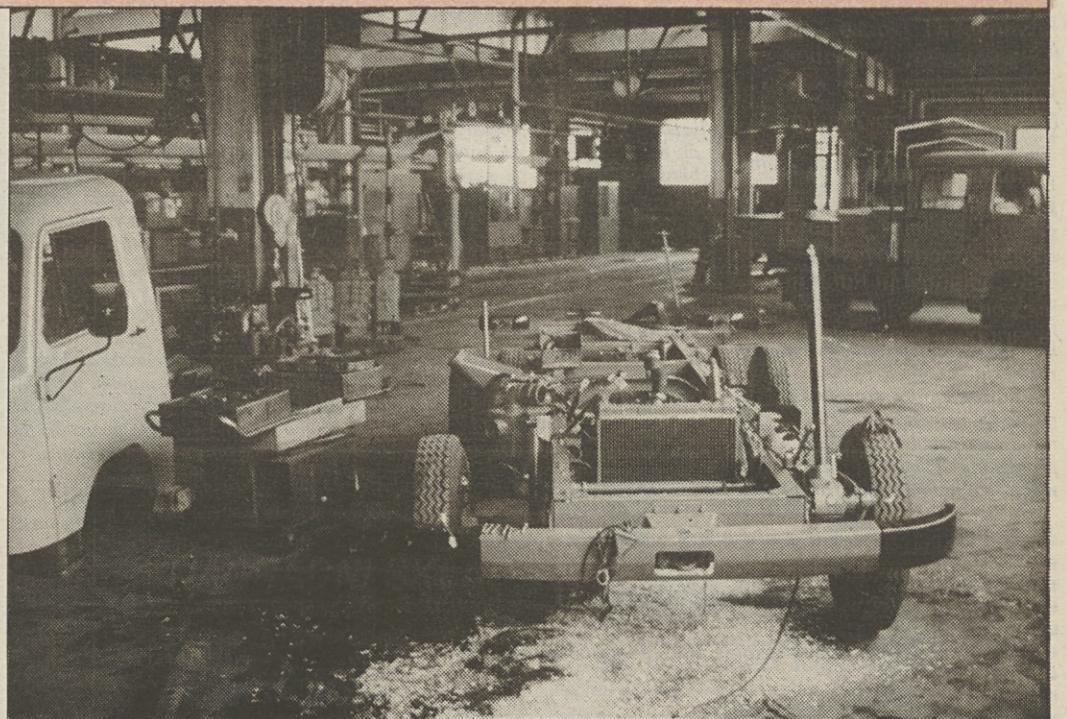
JOK IN STOK

Drago Gajzer, predsednik SKEI v Tamu, od koder je na zavod odromalo novih 1.873 delavcev, je javnosti sporočil, da so celo politiki, med njimi tudi mariborski župan, pozivali sindikate, naj zaostrijo razmere. Menda jih niso, ker niso »promotorji županovega imidža«.

Skupaj s kovinarji vroče upamo, da bo tolikšna strpnost vendarle obrodila sadove.

SE BODO
POSLANCI
ŠE ENKRAT
POIGRALI
Z
DELAVSKIMI
PLAČAMI?

stran 5

GORENJE SE LASTNINI

stran 8

Z OVADBO NAD DIREKTORJE

stran 10

TEKSTILNI DELAVCI SO SKORAJDA HLAPCI

Fortunat Turk, sekretar območnega odbora sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije: »Na Celjskem imajo vedno manj pravic in še molčati morajo!«

en dan. Regres izplačujejo v več obrokih. V pramerjavni s sorodnimi podjetji in družbami so v Preboldu znali z odrekanjem in pridnim delom ohraniti proizvodnjo in najti svoj delež v tej zvrsti tekstilne industrije.«

«Toper je edinstven v Sloveniji. Stečaj te tovarne še po štirih letih ni zaključen in med tem sta nastali dve novi družbi. A tudi od zadnje – Topra Mode – si ne moremo obetati kaj posebnega. Veliko laže bi bilo, če bi bil stečaj v Topru že končan. V Topru 2000 je uradno zaposlenih še osem delavcev, v Topru Mode pa 200, vendar novega zagona, ki jim ga je obljubljal novi direktor Alfred Božič, delavci še ne občutijo.»

Delavci so kljub vsemu slabe volje in siti obljub o odrekani, ki se vrste že desetletja. Vsa leta so jim obljubljali lepšo prihodnost, te pa tudi zaradi splošnih razmer, ki vladajo v panogi, ni in ni. Kako ocenjujete delo sindikata v tej tovarni? Si sploh kdo drzne kaj reči v času, ko nad delavci kar naprej visijo grožnje o nadaljnjih odpustih?

»Sindikato pošteno dela, vendar bi lahko rekel, da ima glede na nekatere okoliščine premalo poguma. Boljših rezultatov vsekakor ne more doseči zaradi samega položaja v tej zvrsti tekstilne industrije. Prejšnji sindikalni predsednik je tudi dosti storil, sedaj pa je delavski direktor.«

Neverjetne stvari so se dogajale in se še dogajajo v Topru. Zdi se mi, da takšnega primera v Sloveniji ni nikjer drugje...

»Po stečaju Topra, ki pa po štirih letih še vedno ni zaključen, je nastala nova družba Toper 2000. V začetku je zaposlovala okrog 300 delavcev. Danes formalno-pravno sicer še obstaja, v njej pa je zaposlenih le še osem delavcev, ki so invalidi ali pa na bolezenskem dopustu in ne dobijo nobenih plač. Tudi delavci, ki so kot presežki odšli iz te družbe, niso prejeli odpravnin, čeprav so jim bile priznane s sklepom in naj bi jih prejeli do 15. novembra lani. Delavci niso prejeli niti lanskih avgustovskih plač ter plač za enajst dni v septembru. Edinstven primer v Topru 2000 je tudi to,

«Ko bomo konec leta pregledovali izplačila regresov, se mi zdi, da bo le malo tistih, ki bodo izpolnili določila socialnega sporazuma.»

Kar povprek?

»Največje krivice se dogajajo v tistih podjetjih, ki ne upoštevajo mnenj sindikata, in tam, kjer delavci tudi sicer niso povezani med sabo. Na celjskem območju je kar nekaj takšnih primerov. V prvi vrsti velja omeniti Konusovo obutev, Koro iz Radeč in Mik iz Prebolde. Primerov, ko bi nas vsak način želeli izkoriščati delavce, pa je vedno več...«

Tekstilni in usnjarskopredelovalni industriji na Celjskem se verjetno ne pišejo nič drugačni časi kot sicer v Sloveniji. Kakšen je trenutni položaj?

»Iz teh panog je na našem območju sedaj še 19 firm. Največje so Tovarna nogavic Polzela, Elkroj, Kors iz Rogaške Slatine ter Tekstilna tovarna Prebold. Medtem ko je v polzelski tovarni nogavic zaposlenih več kot tisoč delavcev, jih je v preboldski tekstilni tovarni le še okrog 700. Še pred leti je preboldska tovarna zaposlovala precej več ljudi kot polzelska. V zadnjem času je bilo v regiji kar šest stečajev, in to v Elegantu Šentjur, Koku in Konumu iz sistema Konusa, v Predilnici Laško ter Tovarni volnenih odev v Škofji vasi. Izgubljenih je bilo več kot tisoč delovnih mest. Najbolj drastičen primer je sistem Konusa s svojimi družbami. Pred tremi leti je bilo tam zaposlenih 1250 delavcev, danes pa jih je le še okrog 200. Pri vsem tem gre za probleme, ki veljajo za vso Slovenijo. Izredno velika je konkurenca izdelkov iz držav Daljnega vzhoda ter nekaterih držav južne Evrope, kot so Španija, Portugalska in Grčija. Zahodne firme, za katere delajo naši proizvajalci, znižujejo cene, vse več del pa oddajajo v nekatere vzhodnoevropske države, pa še v države bivše Jugoslavije – V Bosno in Hercegovino, ZRJ in Makedonijo. Vse to seveda slabša konkurenčno sposobnost naših podjetij oziroma družb. Slovenska vlada je predolgo obljubljala separatno reševanje problemov v obeh panogah. Doslej ni naredila veliko, z izjemo tega, da je zmanjšala bruto prispevke za 2,8 odstotka. Šele ob podpisu socialnega sporazuma za leto 1996 so se prispevki za najnižje plače zmanjšali za štiri odstotke. Plače v celotni panogi so za petino manjše od republiškega povprečja v gospodarstvu. Število zaposlenih se bo še zmanjševalo. Položaj je kritičen, razmere se zaostrejo in ob vsem skupaj postaja vse bolj nemočen tudi sindikat.«

Težko je krmariti v objektivno zaostrenih gospodarskih razmerah, in to še v panogah, ki jim že od nekdaj niso obetali kdo ve kako lepe prihodnosti, in ne nazadnje tudi med zahtevami delavcev, ki za svoje delo ne dobijo niti toliko, da bi lahko živeli spodobno življenje. Ponekod se kljub vsemu vendarle lahko pohvalijo z nekaterimi uspehi, marsikje pa vodstva od delavcev zahtevajo preveč. Se strinjate s tem?

»Ponekod vodstva družb zares pritiskajo na delavce z nerealnimi normami, delati morajo preko polnega delovnega časa, ponoči, ob sobotah, nedeljah in praznikih, vendar tudi s takšnimi ukrepi ne morejo izplačevati ustreznih plač po kolektivni pogodbi in regresov. Za primer lahko povem, da so lani na našem območju od 21 družb oziroma podjetij izplačali polne regrese le v sedmih primerih, in to v tovarni nogavic na Polzeli, v Miku v Preboldu, modni konfekciji Skala Zarja v Petrovčah, Korsu v Rogaški Slatini, firmi Mont Kozje, Elkroju v Nazarjah ter v Vrvi v Celju. V nekaterih podjetjih je bilo izplačanega manj regresa, kot bi sicer bilo možno, v petih pa niso prejeli niti tolarja.«

Za letošnje leto je predvidena višina regresa bruto 102.000 tolarjev, tisti, ki uspešno poslujejo, pa imajo možnost izplačila regresa v višini poprečne bruto plače v Republiki Sloveniji v zadnjih treh mesecih. Se vam zdi, da je vse to glede na razmere, ki vladajo, sploh realno?

»Ko bomo konec leta pregledovali izplačila regresov, se mi zdi, da bo le malo tistih, ki bodo izpolnili določila iz socialnega sporazuma.«

«Položaj je kritičen, razmere se zaostrejo in ob vsem skupaj postaja vse bolj nemočen tudi sindikat!»

Povrniva se k plačam. Koliko se na Celjskem držijo določil kolektivne pogodbe?

»V več kot polovici podjetij ali družb teh določil ne upoštevajo. Bruto zneske preračunavajo tako, da so pri plačah zajeta tudi izplačila za malice, prevoz na delo in nadurno delo, in šele takšno prikazovanje plač ponekod zadovolji zahteve iz kolektivne pogodbe. Zalostno je, da je socialna stiska delavcev in delavcev iz dneva v dan hujša. Kot nalašč še dogaja še to, da so možje delavci iz tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije zaposleni v podjetjih, kjer so na čakanju ali borzi ali pa gredo firme v stečaj. Tu še posebej mislim na delavce v štorski železarni, Emu, Klimi in Libeli.«

Tekstilna tovarna Prebold je bila ena izmed paradnih konjev tekstilne industrije na Celjskem, ki so bili za vzor tudi mnogim drugim v Sloveniji in v bivši državi. Kako kot sindikalni delavec gledate na dogajanja v tej tovarni?

»To je tovarna, ki je z osamosvojitvijo izgubila precej velika tržišča na območju nekdanje Jugoslavije. Izgubila je tudi dva obrata na Hrvaškem, ki so ju zgradili in obnovili s svojim denarjem. Ne nazadnje je ta tovarna izgubila še obrat v Pristavi. Kakor koli že obračamo stvari, pa je res, da je uspela najti svoje mesto v proizvodnji tkanin in nogavic, tako doma kot v tujini. Plače so res nizke, vendar jih redno izplačujejo. Doslej se še ni zgodilo, da bi z izplačilom zamujali niti

pripadajo delavcem. S prihodom novega direktorja Alfreda Božiča naj bi firma dobila nove dimenzije, vendar delavci novega zagona še niso začutili.«

Verjetno je še kup težav in nerešenih zadev med Toprom 2000 in Toprom Mode...

»Težave so tako velike, da jih ne moreta rešiti niti vodstvo in nadzorni odbor Topra 2000 in Topra Mode. Včasih imam celo občutek, da bi zadeve lahko rešili, vendar jih nekateri nočejo. Gre za borbo med kreditodajalci (Kreditna banka Triglav) na eni strani ter vodstvom

«Sindikato pošteno dela, vendar bi lahko rekel, da ima glede marsičesa premalo poguma!»

in delavci na drugi. Območni sindikat zahteva, naj se vsi odnosi med firmama pravično rešijo in naj Toper Mode izpolni obljube, ki jih je dal Topru 2000. Če je to veljalo za kredite, ki so jih prenesli iz ene v drugo firmo, naj velja še za pravice delavcev. V vsakem primeru nam je nerazumljivo, zakaj traja stečaj Topra tako dolgo. Menim, da bi bilo bistveno manj težav v podjetjih, ki so nastala po Topru, če bi bil stečaj dokončen.«

Precej težav je tudi v obutveni in usnjarskopredelovalni industriji. So sploh kakšne možnosti, da bi se stanje izboljšalo?

»Tu verjetno mislite na Obutev Celje, Tolo Šentjur ter konfekciji usnenih izdelkov Inde na Vranskem in konjiško konfekcijo. V teh panogah so razmere še slabše kot v tekstilni in konfekcijski industriji v regiji. Pojavlja se nezakonit uvoz teh izdelkov pod dampinškimi cenami, vedno večja pa so izsiljevanja pri plačilih. V vseh naštetih primerih gre za lon posle z majhnimi serijami in za zahtevne izdelke, ki pa dosegajo nizke cene proizvodne minute, tako da so plače v teh podjetjih še nižje kot v tekstilni in konfekcijski industriji.«

Je pa na Celjskem nekaj izjem, ki vendarle vzbujajo optimizem in ni vse tako črno, kot na sploh velja za to panogo. Koga velja izpostaviti?

»Morda se delavci, zaposleni v teh družbah, ne bodo strinjali z mano, toda dejstvo je, da so ta podjetja sorazmerno dobro tehnološko opremljena in tudi organizacijsko in komercialno pripravljena na boj s konkurenco na zahodnih tržiščih. Ta podjetja so Mont Kozje, Elkroj Nazarje in tovarna nogavic Polzela. V teh podjetjih tudi ne kršijo kolektivne pogodbe, res pa je, da je pritisk na delavce močan zaradi velikih in zahtevnih naročil tujih kupcev. Vodstva si maksimalno prizadevajo za ohranitev statusa, ki ga imajo pri tujih partnerjih, in morda prihaja tudi zato do konfliktov med sindikatom in vodstvi. Praviloma se vedno rešijo v obojestransko zadovoljstvo.«

«Marsikje se vodilni niso pripravljeno pogovarjati s sindikati. Kot da še niso spoznali, da morata biti delo in kapital enakopravna partnerja, ki le v sožitju lahko uresničujeta skupne interese.»

Koliko je sindikat sploh lahko uspešen pri svojem zavzemanju za delavske pravice?

»Nekatere uspehe sem že naštel. Še enkrat bi izpostavil tistega v Topru, ko smo dosegli, da so delavci kljub vsemu le prejeli nadomestilo za bolezenski izostanek. Res pa je, da so se ponekod vodilni pripravljeno pogovarjati z vodstvi sindikata, drugod pa sploh ne. Kot da niso spoznali nujnosti sožitja dela in kapitala, da morata dva enakopravna partnerja, ki spoštujeta drug drugega in se prilagajata razmeram, reševati probleme v obojestransko korist. V Sloveniji je precej teh stvari porušila doba lastninjenja s svojo zakonodajo in včasih preveč opevanim menedžmentom. Največje krivice se dogajajo v nekaterih manjših firmah in tam, kjer delavci niso dovolj dobro povezani med sabo. To še posebej velja za nekatere dele Konusa, Obutev Celje, Kora iz Radeč in Mika iz Prebolde.«

Problemska konferenca Skei o problematiki podjetij in socialnem položaju zaposlenih

ALI MINISTER NIMA ODGOVOROV NA VSA SINDIKALNA VPRAŠANJA?

Delegati Skei iz podjetij kovinske in elektroindustrije so v sredo dobrodu napolnili dvorano bivše občine Ljubljana Šiška. Namesto ministra za gospodarske dejavnosti Metoda Dragonje, zaradi katerega so konferenco preložili za teden dni, je prišel le eden od molčečih uradnikov. Trije direktorji so skupaj s sindikalisti kritizirali državno politiko, ki naj bi bila kriva za propad skoraj polovice delovnih mest v teh dejavnostih. Delegati so pozvali vlado, naj prepreči nadaljnje uničevanje podjetij in delovnih mest.

Uvodoma je Albert Vodovnik, predsednik Skei, orisal velik davek, ki so ga plačali zaposleni v kovinski in elektroindustriji; večjega niso plačali delavci v nobeni evropski deželi. Omenil je še pobudo delodajalcev o 30.000 novih delovnih mestih, ki jo je Skei sprejel decembra na protestnem zborovanju v Trbovljah, in je bila povsem neuspešna. Prav sedaj namreč izgublja delo še nekaj tisoč delavcev. Menil je, da so ti problemi posledica napačne politike v korist kapitala, ki uničuje delovna mesta. Kritičen je bil tudi do bank, češ da denar namesto za industrijo namenjajo za svojo dokapitalizacijo. S tem pa spodbujajo tudi nepokrito potrošnjo, ki povečuje inflacijo. Obrambno ministrstvo kupuje v tujini, namesto da bi sklenilo dogovor z domačimi proizvajalci, ki zato ostajajo brez dela. Sklad za razvoj opravlja po Vodovnikovem mnenju vlogo likvidatorja. To se je nazadnje pokazalo pri uvedbi stečaja v Tamu in Hidromontaži.

Skei bo na čelu vseh protestnikov

Vlada, ki vodi takšno politiko, lahko od sindikata pričakuje le stavke in proteste ter celo nered. Skei se bo po Vodovnikovih besedah postavil na čelo vsem protestnikom. Če vlada ne zna drugače, naj odstopi in reševanje gospodarstva prepusti tistim, ki to obvladajo. Fotografiranje ob podpisu socialnega sporazuma ni dovolj za resničen mir.

Janko Puklavec, sekretar združenja kovinske industrije pri GZS, je najprej dejal, da želi konferenci uspeh tudi v imenu predsednika GZS Jožka Čuka. Potrdil je Vodovnikove ocene o uničevanju domače industrije in brezposelnosti. Dodal je, da so nekatera podjetja ostala pri programih izpred petih let, ki jim ne omogočajo konkurenčnega

Težje pa doživlja državno regulativo, ki ji manjka strategije. »Kar bo, pa bo« namreč ni strategija. Marko Henrik je kritiziral tudi precejšnji tolar, preceneni bencin in umetno zadrževano rast inflacije. Državni aparat se je preveč povečal in se včasih bori le za lastno preživetje.

Žala Bitenc z ministrstva za delo je skušala prikazati vladno aktivno politiko zaposlovanja, ki jo izvaja to ministrstvo. Sedaj sta v teku dva programa pomoči podjetjem pri kadrovski in finančni prenovi, vanju je vključeno 11 podjetij. Omenila je tudi pomoč posameznim regijam in posebno organizacijam, ki zaposlujejo invalide. Problematiko invalidov pa bo urejal novi zakon, ki bo podjetja obvezoval k njihovega zaposlovanju po kvotnem sistemu.

Število politikov v Sloveniji se je potrojilo

Alojz Zver, predsednik Skei za Pomurje, je najprej očital gospodarski zbornici, da je za podjetja

Rudi Špes iz Zlatarne Celje je dodal, da bodo na Celjskem kmalu imeli peščico graščakov in množico tlačanov.

Družbo delegatom Skei so delali tudi trije direktorji, namesto dveh ministrov pa sta prišla dva uradnika.

poslanca. V Skei in svetu delavcev, govoril je v imenu obeh, se sprašuje, kako dolgo bo sredi Ljubljane lahko polovica delavcev na čakanju; čakajo tudi novi prototipi avtobusov. Delavci po vsem tem ne verjamejo več v obnovo proizvodnje, najboljši pa kar odhajajo. V letošnjih prvih štirih mesecih so imeli 400 milijonov tolarjev izgube. Bulca je zanimalo, ali bodo vse to plačali zgolj delavci.

V Celju peščica graščakov in množica tlačanov

Še bolj črn položaj v podjetju in nasploh na Celjskem območju je orisal Rudi Špes, predsednik Skei Zlatarne Celje. V kovinski industriji na Celjskem je namreč propadlo kar 5.000 delovnih mest. Tekoča izguba Zlatarne Celje se lahko meri kar v milijonih mark, »luknja« se zato večja. Krivdo za položaj v podjetju je Špes pripisal bivšim vodilnim, ki so se pričkali zaradi lastninjenja. Preden so odšli, so ustanovili svoje firme, s katerimi zdaj konkurirajo bivšemu podjetju. Sanacija podjetja poteka le po zaslugi ministrstva in dveh manjših bank, matično Banko Celje pa zanima le, kaj bi lahko še prodala. Celjska »zgodba o uspehu« kaže, da bo tam kmalu le peščica graščakov in velika množica tlačanov, je zaključil Špes.

Še huje je v Podravju, je povedal Edmund Ozimič. Ob delo je kar 15.000 kovinarjev, v stečaj je šlo prek 30 podjetij. V Podravju bi se torej lahko »hvalili« le s tem podatkom. Tudi novo nastala podjetja imajo težave, saj so jih novi podjetniki kupovali na kredit. Ker naj bi tovarne odplačali v petih letih, ne premorejo denarja za plače in regres. Tudi za razvoj nimajo. S pet

let stari prevzetimi programi pa tudi z izžemanjem delavcev na trgu ne morejo biti konkurenčni. Ozimič je menil, da je zgodba o uspehu lahko nastala le v prestolnici, saj je pri njih katastrofa.

Drago Gajzer, predsednik Skei v Tamu, je orisal probleme, ki kljub dogovoru s skladom in ministrstvom niso bili rešeni pred uvedbo stečaja. Gajzer je menil, da minister, s katerim so se dogovorili, da bo sodeloval na konferenci – datum so celo prilagodili drugim njegovim obveznostim – očitno nima toliko odgovorov kot oni vprašanji. Posebej kritičen je bil do sklada, saj je težil le k Tamovemu stečaju. Vsi tisti, ki so izvajali neuspešno sanacijo, so po njegovih besedah »zajebali kar osem milijard tolarjev«. Položaj v Tamu pa se je kljub temu velikemu denarju le poslabšal. Tamov Skei je za sklad pripravil vse potrebne listine za ureditev položaja zapo-

slenih že pred stečajem. Ker na skladu in ministrstvu niso hoteli prisluhniti, so v negotovem položaju tako tisti, ki naj bi dobili delo v novih družbah, kot tudi tisti, ki bodo morali

Združitev kovinarjev!

Konference se je udeležil tudi Iztok Sabatin iz obalne organizacije kovinarjev. Mogoče so prav zaradi njegove prisotnosti delegati podprli predlog Alberta Vodovnika in vse kovinarje v Sloveniji pozvali k združitvi. O pozivu naj bi razmislili zlasti v Neodvisnih sindikatih Slovenije in v KNSS-Neodvisnost. V Skei že dolgo vedo, da je razdrobljenost sindikatov le voda na mlini njihovih partnerjev.

Alojz Zver iz Skei Pomurja je med drugim povedal, da imamo pri nas anarhijo, saj lahko vsakdo tolče po mizi brez posledic.

Kovinarji podpisujejo v petek

Bogdan Ivanovič v imenu delojemalcev in Stane Habjan za delodajalce sta podpisnika kolektivne pogodbe za kovinske materiale, livarne, kovinsko in elektroindustrijo povabila k slavnostnemu podpisu. Novo pogodbo bodo podpisali ta petek. Podpis pomeni, da je Skei z napovedjo stavke dosegel zastavljene cilje. Sindikalne dosežke, kot jih je v preglednici strnila Lidija Jerkič, bomo predstavili v prihodnji številki.

nastopanja na tuji trgih. Za napredek bi morali združiti znanje in denar. Morali bi tudi več sodelovati, saj majhna podjetja na tuje trge težko prodrejo. Pri nas pa sodelovanja skoraj ni. Zdaj je zadnji čas za poziv k prenovi industrije. O poudarjenosti družbi pa v naši državi ne moremo govoriti, saj je možna šele v državah z visoko razvito industrijo. Ker sindikati postavljajo pravilne zahteve, bi lahko skupaj z gospodarsko zbornico uravnotežili tiste, ki jih negospodarstvo postavlja s preveliko lahkoto.

Direktor Litostrojev Tovarne turbin Pavao Hajdinjak je dodal, da pogrešajo pomoč države in bank pri prodaji investicijske opreme. Čeprav brez pomoči, so ostali skoraj edina velika tovrstna tovarna v državi. Skei je po njegovih besedah pri ohranitvi Litostroja odigral pozitivno vlogo. Menil je tudi, naj bi naša država, tako kot sosednja Avstrija, prepovedala, da bi tuji dobili naročila projektov, ki se financirajo iz denarja davkoplačevalcev.

Marko Henrik, direktor enega od manjših Iskrinih podjetij, je povedal, da je Skei konstruktiven dejavnik v njegovem podjetju, ki ima zaradi izvoza velike težave.

naredila veliko premalo. V državi pa je po njegovih besedah anarhija, saj lahko vsakdo, tudi Skei, udari po mizi, pa se vseeno nič ne zgodi. Ob osamosvojitvi je imela naša država 8.000 politikov, zdaj pa jih imamo trikrat več, je dejal. Ko je bil sto dni v bolnišnici, je za čakanje porabil kar 153 ur, samo za bolniški listek je čakal šest ur.

Tone Bulc, predsednik Skei v Am-Busu, je razgrnil položaj podjetja, ki so ga na željo sedanjega direktorja prikrivali. V podjetju so v dveh letih zamenjali kar štiri direktorje, tudi sedanji ni pravi. Tisti, ki dajejo denar za sanacijo, ki poteka na podlagi istega zakona kot Tamova, naj bi dali tudi pravega direktorja. O svojih zahtevah so se že pogovarjali z ministrom Metodom Dragonjo, ki je dal nekaj obljub. Dosegel je, da so dobili 260 milijonov tolarjev, tretjino tega, kar jim je dolgoval Tam. Bulc je govoril tudi o zavlačevanju lastninjenja, ki naj bi bilo v interesu bank in drugih zainteresiranih možnih lastnikov. Med temi pretendenti izstopa zlasti NLB. Medtem ko Am-Bus ne ve, ali bo preživel, se druga hčerinska podjetja bivše Avtomontaže hvalijo z dobri rezultati. Najboljše pa grede firmi, ki jo vodi žena vplivnega

SKLAD IN MINISTRSTVO IZIGRALA DELAVCE TAMA IN HIDROMONTAŽE

V ponedeljek je stečajni senat Okrožnega sodišča v Mariboru uvedel kar dva stečajna postopka: za Tam in za Hidromontažo. Tako je čez noč ostalo brez dela in zaposlitve blizu štiri tisoč delavcev. Čeprav sta bila oba stečaja pričakovana, je v Mariboru novica o tem odjeknila boleče. Mariborčani so dan, ko sta propadli dve podjetji, poimenovali – črni ponedeljek.

Sodišče je za stečajnega upravitelja v Tamu imenovalo Mirka Zagarja, ki to funkcijo opravlja že v Elektrokovini in Mariborskem tisku. Stečajni upravitelj v Hidromontaži pa je Gorazd Zemljič.

Črni ponedeljek je prišel prej, kot so delavci Tama in Hidromontaže pričakovali. V obeh podjetjih so delavci upali, da bodo pred stečajem

starih podjetij začele poslovati nove družbe, ki naj bi zrasle iz zdravih jeder. Petnajst novih družb, ki so nastale na zdravih temeljih Tama, je sicer že registriranih, vendar v večini njih še ni stekla proizvodnja. Enako je z Novo Hidromontažo. »Sklad Republike Slovenije za razvoj in ministrstvo za gospodarske dejavnosti sta zavlačevala z urejanjem zadev in nas na ta način izigrala. Stečaj je prišel prej, preden je bil podpisan sporazum med sindikatom, skladom, ministrstvom in Tamovo upravo«, pravi predsednik Sindikata kovinske in elektroindustrije v Tamu Drago Gajzer. »Delavci so zaradi tega razočarani in ogroženi.«

»Nove družbe, ki so zrasle iz zdravih jeder Tama, zaradi zavla-

čevanja sklada in ministrstva danes nimajo najemnih pogodb, podpisane pa niso niti depozitne pogodbe z novimi vodstvi. Prav tako nove družbe še niso podpisale pogodb o prevzemu delavcev. Tudi delavci, ki naj bi neprekinjeno nadaljevali delo v novih družbah, nimajo pogodb o zaposlitvi. Odprto je ostalo tudi vprašanje odškodnin za tiste delavce, ki bodo ob stečaju Tama ostali brez dela, saj sta sklad in ministrstvo podpis kar naprej odlagala. Zaradi vsega tega se delavci počutimo izigrane.«

Vendar pa sindikalisti še niso vrgli puške v koruzo »Tako smo navezali stike s stečajnim upraviteljem. Poskušali bomo rešiti, kar se rešiti še da,« pravi Drago Gajzer.

V soboto pa je Tam in Hidromon-

na zavod. Gajzer je bil zelo kritičen tudi do sklada za zaposlovanje, češ da njegovi birokrati nočejo brezposelnim nadomestila nakazati na že odprti tekoči račun, ampak zahtevajo odprtje novega.

»S podobnimi problemi in težavami kot drugod se srečujemo tudi v ljubljanskem Rogu,« je nadaljeval predsednik tamkajšnjega SKEI Stane Kušar, zraven pa dodal, da jih »živcirajo« še nekatera druga kruta dejstva. Izpostavil je predvsem carinsko (ne)zaščito. »Mi potrebujemo za vsako kolo, ki ga izvozimo, ustrezen certifikat, uvozniki pa ne. Ali drugače povedano: mi se pri uvozu srečujemo z zaščitnimi carinami (drugih držav), uvozniki v našo državo pa ne. In medtem ko se najrazličnejši azijski tigri bohotijo po Sloveniji, naša industrija propada. Še leta 1991 nas je v Rogu delalo 1.200; danes nas je le še 600...«

»Če bo šlo tako naprej, bo v Podravju do konca leta že 40.000 brezposelnih, od tega polovica kovinarjev,« je povedal Branko Medik, predsednik območnega odbora SKEI Podravja, in pozval predstavnike zavoda za zaposlovanje, naj skušajo z ustreznimi ukrepi takoj urediti status zlasti tistih, ki se na cesti ne bodo znašli po svoji krivdi. Sodni mlini da prepočasi meljejo...

»Včasih pa tudi čudno,« je predstavljal še drugo plat sodišč Samo Lah, predsednik sindikata Elektrokovinarja Laško v stečaju. Kratko je opisal potek dveh licitacij in pojasnil, kako in zakaj je uspela tretja. »Pojavili so se štiri kupci, eden boljši od drugega. Mi smo bili za četrtega, ker je poleg ustreznih vsote denarja ponujal tudi ohranitev delovnih mest. A se je končalo tako, da je »zmagala« Pivovarna Laško. Ker bi to pomenilo konec Elektrokovinarja, smo se potožili ministrstvu za gospodarske dejavnosti, to pa nam je odvrglo, da se v pristojnosti sodišč pač ne sme vmešavati. Da bi bila nesreča še večja, se zdaj s Pivovarno dogovarja o najemu teh prostorov prav naš bivši direktor s sodelavci, ki ima največ »zaslug« za to, da smo se znašli, kjer smo...« Lah je na koncu še dodal, da dolgo ni bil pristaš stavek; zdaj bi »pokazal jajca«...

»Jaz jih nimam, imam pa kaj drugega,« je nadaljevala Andrijana Golob, ki v SKEI bedi nad žensko politiko. »Ker delam v finančni, apeliram na goste iz vladnih resorjev: zaščitite terjatve! Zdaj niso, zato moramo v tožbe, te se pa vlečejo v nedogled.« In težave se množijo...

Na koncu teh (in še številnih drugih) razprav je predsedujoči konference Albert Vodovnik skiciral nekaj sklepov s predlogom, naj jih posebna komisija očisti nepotrebnega balasta in precizira, nato pa pošlje ustreznim institucijam in prek medijev z njimi seznaniti tudi javnost. Vladi, GZS in Združenju delodajalcev bo konferenca predlagala, naj se takoj začne uresničevati tudi tisti del socialnega sporazuma, ki govori o ohranitvi delovnih mest. Ministrstvu za obrambo pa bodo poslali v razmislek pobudo za sodelovanje s slovensko kovinsko industrijo, ki bi lahko pomagalo 12.000 delavcem in njihovim družinam.

Franček Kavčič in Damjan Križnik, slike Sašo Bernardi

SE BODO POSLANCI ŠE ENKRAT POIGRALI Z DELAVSKIMI PLAČAMI?

Med državnozbornsko obravnavo lani vloženega zakona o minimalni plači – pripravila sta ga poslanci SDS v državnem zboru Jože Pučnik in Ivo Hvalica – se je prejšnji teden temperatura krepko dvignila. Predlog tega zakona je, neznano zakaj, prišel na vrsto dan po sklenitvi socialnega sporazuma za letošnje leto, ki ureja tudi višino minimalnih plač. Bralce moramo spomniti, da je bil podobno kočljiv položaj tudi lani. Državni zbor je tedaj začel obravnavo zakona o najnižji in najvišji plači, ki ga je vložil poslanec Miloš Pavlica iz ZLSD. Ker državni zbor ne more sočasno obravnavati dveh zakonov o isti zadevi, je vlada lani proceduralno zadrego rešila tako, da je besedilo zakona Miloša Pavlice dodala še določbe o izvajanju in nadziranju lanskoletne plačne politike. Takšen »cepljen« zakon je bil kasneje tudi uveljavljen.

Obravnavo zakona, ki ga je vložil pred letom, je Jože Pučnik prejšnji teden utemeljil s skrbjo za nezaščiten delavec, ki jim sindikati ne morejo pomagati. Njegova kolegica iz SLS Metka Karner Lukač je omenjala tudi nekakšne nepravde delodajalca. Kritizirala je tudi direktorje, češ da si jemljejo veliko preveč. Menila je tudi, da plač ne bi smeli urejati »nekakšen ekonomsko-socialni svet«. Zakon, ki ga večina označuje za »Pučnikovega«, je podprl tudi Jožef Kopše, poslanec SPS.

Nasprotoval mu je zlasti minister za delo Anton Rop, saj bi njegova dolga pot skozi parlamentarno proceduro popolnoma izničila saode nekajmesečnih napornih in tudi za vlado uspešnih pogajanj o socialnem sporazumu.

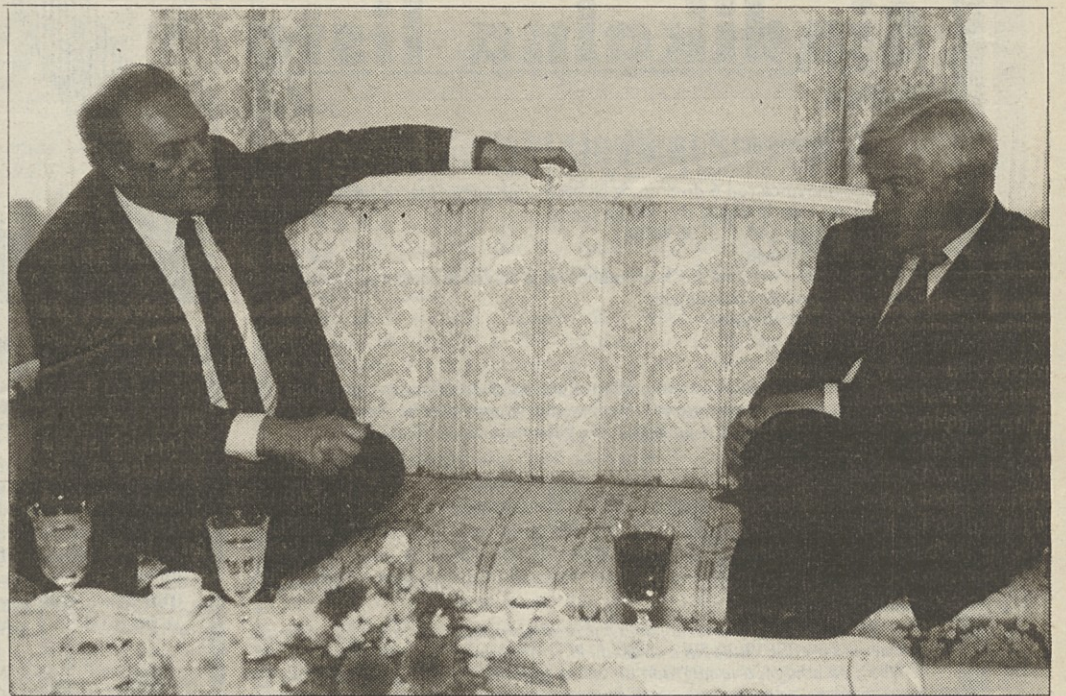
Zakonu so nasprotovali poslanci ZLSD in LDS. Opozarjali so, da bi bil sprejem »Pučnikovega zakona« v nasprotju z načeli pravne in socialne države in tudi navzkriž z gospodarsko logiko. Minister in drugi so skušali predlagatelje zakona prepričati, naj ga umaknejo, saj je minimalna plača po socialnem sporazumu skoraj tolikšna, kot predlagajo oni. Tisti, ki jim gre le za dobičkanstvo delavcem, za te predloge seveda niso bili dovzetni. Šele drugi dan razprave v državnem zboru, ko so zagovorniki in nasprotniki zakona izčrpali politične in druge argumente, tudi o svoji morali in razvadah, je večina le odločila, da »Pučnikov zakon« ni primeren za nadaljnjo obravnavo.

Državni zbor torej lahko začne obravnavo paketa zakonov o izvajanju socialnega sporazuma. Gre za zakone: o izvajanju socialnega sporazuma, davku na izplačane plače, davku na firme, prispevkih za socialno varnost, dobičku pravnih oseb, dohodnini in rebalansu proračuna. Njihovo vsebino smo v Delavski enotnosti deloma že predstavili. Predlogi so objavljeni v Poročevalcu

državnega zbora št. 18. Izjema je le zakon o izvajanju socialnega sporazuma, ki se nanaša le na poglavje o plačah. Minimalno bruto plače 53.500 tolarjev so po predlogu tega zakona dolžne izplačevati prav vse pravne in fizične osebe, ki zaposlujejo delavce. Tistim, ki tega ne bodo spoštovali, je zagroženo najmanj milijon tolarjev kazni. Pri izplačevanju pa so delodajalci poleg zakona, dolžni spoštovati tudi kolektivne pogodbe in socialni sporazum. Regres za letni dopust znaša najmanj 102.000 tolarjev, če dopuščajo poslovnih rezultatov, pa toliko, kot znašajo povprečne plače v gospodarstvu v zadnjih treh mesecih. Agenciji za plačilni promet bodo morali delodajalci mesečno dostavljati podatke o izplačilih po kolektivnih pogodbah in posebej po individualnih pogodbah. Milijonska kazen je zagrožena delodajalcem, ki bi izplačevali prenek regres ali obračunavali plače v nasprotju s kolektivno pogodbo.

Paket zakonov je uvrščen na izredno sejo državnega zbora, ki je sklicana za 11. junij. Čeprav so razmere v vladni koaliciji zelo omajane, potrjuje paket zakonov o izvajanju socialnega sporazuma ni vprašljiva. Zaradi lanskoletnih izkušenj in uvida doma omenjenega »Pučnikovega zakona« pa presenečenja tudi tokrat niso povsem izključena.

Franček Kavčič

FRITZ SCHÖSSER V SLOVENIJI

Ta teden je Slovenijo obiskal dolgoletni prijatelj Svobodnih sindikatov Fritz Schösser, poslanec bavarskega parlamenta in predsednik Bavarske zveze sindikatov iz sestave DGB. S predsednikom države Milanom Kučanom se je najprej pogovarjal o reformi pokojninskega sistema. Kot nam je povedal Dušan Semolič, je bil pogovor zelo aktualen, saj se pokojninska reforma pripravlja v obeh državah.

Za lanskoletno najvišje priznanje ZSSS se je Schösser kolegom zahvalil z željo, da bi njihovi problemi čimprej prišli k nam. Po vsem svetu namreč govori, da nemški delavci najmanj delajo, zaslužijo pa največ. Po podelitvi priznanja je aktivistom ZSSS predaval o socialni politiki v Nemčiji in drugih vprašanih, ki zadevajo zaposlene. Vse kar je povedal, bomo obširno predstavili v prihodnji številki Delavske enotnosti.

F. K., sliki Mark Filles

VEČINA GOSTINSKIH IN TURISTIČNIH DELAVCEV V PODRAVJU IMA PLAČE PO KOLEKTIVNI POGODBI

»V Zvezi Svobodnih sindikatov smo lahko zadovoljni s tem, kar smo dosegli na pogajanjih o socialnem sporazumu,« so poudarili člani območnega odbora Sindikata delavcev gostinstva in turizma v Podravju, ko so se prejšnji teden sestali v Mariboru. Na seji so ocenili, da večina gostinskih in turističnih podjetij v Podravju ne bodo imela problemov z uresničevanjem podpisanega socialnega sporazuma. Izjema je morda le podjetje Gastro-Interfoot, ki ga že sedaj pestijo hude gospodarske težave.

»V Hotelu Slavija, kjer nas je 80 zaposlenih, imamo od aprila naprej plače po kolektivni pogodbi. Pred tem smo imeli nekoliko nižje, ker nas je omejevala zakonodaja. Vodstvo podjetja si je sicer v dogovoru s sindikatom prizadevalo povečati plače, vendar se ni dalo storiti nič, dokler je veljal stari socialni sporazum. Sedaj je izhodiščna plača v našem podjetju 48.400 tolarjev,« je dejala Jožica Devič iz Hotela Slavija. »Delavci smo dobili že tudi 80.000 tolarjev regresa, drugi del pa bomo dobili do konca junija. Izvolili smo že svet delavcev, ki pa bo začel delovati šele po končanem lastniškem preoblikovanju podjetja. Prvo soglasje k programu lastninjenja smo že dobili, sedaj pa čakamo na drugo. Kakor kaže, bomo delavci okoli 13-odstotni lastniki podjetja.«

Več težav z lastninjenjem pa imajo v turistično-gostinskem podjetju Pohorje v Mariboru, največjem gostinskem in turističnem podjetju na tem koncu Slovenije.

»Ker Slovenija še nima ustreznega zakona o igralništvu in ker v okviru našega podjetja deluje tudi igralnica, se je lastniško preoblikovanje podjetja povsem ustavilo. Čeprav podjetje ustvari z igralništvom samo osem odstotkov prihodka, še nismo mogli oddati niti prvega programa lastninjenja,« je dejal Branko Sprogar iz gostinsko-turističnega podjetja Pohorje. »Delavci so zaskrbljeni, da bodo izgubili certifikate, ki jih hranijo za to, da bi jih vložili v lastno podjetje. Včasih se delavci Pohorja počutimo kot državljanji druge vrste. Zaskrbljeni in ogorčeni smo, ker državni zbor še ni sprejel ustreznega zakona.«

Delavcem Pohorja, ki nameravajo postati večinski lastniki podjetja, lahko zavlačevanje sprejetja zakona

na o igralništvu, povsem prekriža račune. »Delavce je težko prepričati, naj hranijo certifikat za to, da ga bodo vložili v turistično-gostinsko podjetje Pohorje, če medtem nekateri delavci, ki so certifikat vložili v druga podjetja, že prejema dokaj visoke dividende. Poleg tega delavci na posebnem računu zbiramo tudi sredstva za notranji odkup. Delavci so čedalje bolj zaskrbljeni, kaj bo s sredstvi, ki so jih privarčevali. Ali bo državni zbor še pravi čas sprejel zakon o igralništvu in nam omogočil, da lastniško preoblikujemo svoje podjetje? V podjetju imamo za to vse pripravljeno.«

Delavci v Pohorju imajo plače po kolektivni pogodbi. Akontacijo regresa so že dobili, razliko do regresa po socialnem sporazumu pa bodo prejeli v kratkem.

»Naše podjetje je ravno te dni odprlo tudi novo termalno kopališče Fontana, ki je eno najodobnejših v tem delu Evrope. V njem bo odprtih 60 novih delovnih mest,« je dejal Sprogar.

Podjetje za družbeno prehrano Stroking, ki zaposluje 24 delavcev, pa z lastninjenjem nima več problemov. Njegov lastnik je podjetje IGM Hoče. »Delavci v Strokingu prejema mo plače po kolektivni pogodbi, v kratkem pa pričakujemo tudi regres,« je dejal predsednik sindikata iz tega podjetja Danilo Irgolič.

Po podatkih Šimeta Uremoviča iz Komasa v Mariboru, ki je hkrati tudi predsednik območnega odbora Sindikata delavcev gostinstva in turizma v Podravju, tudi delavci v Komasu prejema plače in druge prejemke po določenih kolektivnih pogodbah.

Najtežje je sedaj delavcem Gastro-Interfoota bivšega obrata družbene prehrane v Tamu. Močno ga je pri-

zadelo zmanjšanje števila zaposlenih v Tamu, pred časom pa jim je tudi pogorela restavracija. Po besedah sekretarja sindikata delavcev gostinstva in turizma Ivana Juršeta se Gastro-Interfood bori za preživetje. Delavci so zato pristali, da bodo plače do konca junija za 20 odstotkov zastajale za kolektivno pogodbo. Delavci ne vedo, kdaj bodo prejeli regres. »Delavci se zavedajo, da bi stavka podjetje pahnila v stečaj. Ker bi radi ohranili delovna mesta, doslej niso stavkali. Vprašanje pa je, kaj bodo prinesla pogajanja in kako se bodo delavci odločili po 30. juniju,« je dejal Jurše.

Na seji območnega odbora Sindikata delavcev gostinstva in turizma v Podravju so sprožili tudi postopek evidentiranja novega sekretarja območnega odbora. Ivan Jurše je namreč medtem prevzel še delo sekretarja republiškega odbora tega sindikata.

Tomaž Kšela

POLOŽAJ MERCATORJEVIH DELAVCEV NAJ SE NE BI POSLABŠAL

Kot nam je povedal Sandi Bartol, sekretar sindikata delavcev trgovine, je uprava poslovnega sistema Mercator z zunanjimi strokovnjaki pripravila paket novih aktov, ki spreminjajo temelje plačne politike v podjetju.

Konferenca sindikata poslovnega sistema je oblikovala posebno komisijo, ki je pregledala zlasti predloga pravilnika o organizaciji in sistematizaciji delovnih mest ter o plačah, nadomestilih in drugih osebnih prejemkih.

Komisija je poleg pripomb na omenjene akte pripravila predlog elementov podjetniške kolektivne pogodbe in predlog dogovora med sindikatom in upravo.

Komisija in sindikalni zaupniki Mercatorja so na sestanku 3. junija odločno zavrnili namero uprave, da bi pravice delavcev urejal le pravilnik. To problematiko lahko po njihovem mnenju ureja le podjetniška kolektivna pogodba. Kot sporno so ocenili razporejanje delavcev v razrede in znižanje izhodiščnih plač ob velikem povečanju stimulacije, o kateri pa bodo odločali le šefi, ki bodo ocenjevali delavce.

Sindikat delavcev trgovine pričakuje, da bo nadzorni svet, ki se bo sestel 10. junija, sprejel njegove predloge in s tem dokazal, da želi s sindikatom dejanske partnerske odnose, nam je povedal Bartol.

F. K.

PALOMA DELAVCEV NI ODPUŠČALA, SANACIJA VSEENO NA DOBRI POTI

V teh dneh, ko se je izteklo prvo leto sanacije Palome iz Sladkega Vrha je vodstvo podjetja z mag. Zvezdanom Žlebnikom na čelu sklicalo tiskovno konferenco, na kateri so javnost seznanili z rezultati poslovanja Palome. Pred letom dni je imela za več kot 5 milijard tolarjev dolg, žiro račun podjetja pa je bil blokiran v višini 1,3 milijarde tolarjev. Podjetje je mesečno prodalo za okoli 700 milijonov tolarjev proizvedov, izguba pa se je vsak mesec povečala za 240 milijonov tolarjev.

Zaradi likvidnostnih težav so bili poslovni partnerji čedalje bolj nezaupljivi, zato sta bili v Palomi moteni oskrba z repromateriali in proizvodnja. Ker podjetje zaposlenim ni redno izplačevalo plač so delavci stavkali ter organizirali protestni shod pred občino v

Šentilju. Mnogi gospodarski analitiki so bili v zvezi z usodo Palome črnogledi in napovedovali njen propad.

Leto dni kasneje so razmere zelo drugačne. Paloma še vedno zaposluje 1920 ljudi, odpustila ni niti eno trajno presežnega delavca. Število zaposlenih se je sicer zmanjšalo za 284, vendar samo z mehkiimi metodami. Tistim delavcem, ki so prostovoljno prekinili delovno razmerje, je Paloma zagotovila dostojno odpravnino.

Vsi zaposleni redno prejema plače. Te so sicer še vedno nekoliko nižje od določenih v kolektivni pogodbi, vendar pa se povečujejo v skladu z določili socialnega sporazuma, ki ga je vodstvo podjetja podpisalo s sindikati. Paloma že sedmi mesec posluje brez izgube iz tekočega poslovanja. Trenutno mesečno proda za milijardo tolarjev svojih proizvodov, od tega 75 odstotkov na tujih trgih.

Posebej pomembno je, da je uspela urediti svoje odnose z upniki. Z bankami je vodstvo uspelo skleniti dogovor o reprogramiranju dolgov. V zadnjem letu je poravnala četrtino starih obveznosti do domačih dobaviteljev, z drugimi dobavitelji pa se je vodstvo podjetja prav tako dogovorilo o reprogramiranju starih dolgov. Tudi tuji dobavitelji so pokazali velik interes za nadaljnji obstoj Palome, saj sta dve tretjini tujih upnikov reprogramirali dolgove, preostale obveznosti do tujih partnerjev pa podjetje redno poravnava.

Letošnje prvo četrletje je Paloma zaključila s spodbudnimi rezultati. Obseg proizvodnje, izražen v denarju, se je v primerjavi z enakim obdobjem lani povečal za 6 odstotkov, fizični obseg proizvodnje pa je bil ob 11-odstotnem zmanjšanju zaposlenosti manjši za

12 odstotkov. Četrletni izkaz uspeha v Palomi je pokazal pozitiven rezultat.

Boljše poslovne rezultate dosega Paloma tudi na področju trženja, saj je na zaposlenega delavca do konca marca letos ustvarila za okoli 20 odstotkov večji prihodek kot v enakem obdobju lani. Hkrati so porabili za 20 odstotkov manj surovin in materiala na enoto proizvoda kot na začetku lanskega leta.

V vodstvu Palome se zavedajo, da je kljub težavam treba investirati v posodabljanje proizvodnje in v projekte za varovanje okolja. Po besedah mag. Zvezdana Žlebника bodo v kratkem investirali okoli dve milijardi tolarjev v novo tehnologijo, za ekološke projekte pa bodo namenili milijardo tolarjev.

Uspeli so sanirati tudi razmere v podjetju Paloma West v Frankfurtu in v podjetju Paloma Nord v Stokholmu. Preko obeh podjetij, ki ju že leto dni upravljajo iz Sladkega Vrha, so uspeli izvoziti skoraj 50 odstotkov svoje proizvodnje.

Država je v začetku maja dokončno odločila prenesti družbeni kapital Palome na Sklad Republike Slovenije za razvoj. Ta bo Palomo prevzel v upravljanje v tednu ali dveh, nadaljnje vodenje in saniranje podjetja pa so predstavniki sklada že ponudili mag. Zvezdanu Žlebniku.

V zadnjem letu so se torej razmere v Palomi temeljito spremenile. »Paloma, ki je bila pred letom dni tik pred propadom, sedaj pomembno prispeva k izboljševanju podobe slovenskega gospodarstva. V Sloveniji je malo podjetij, ki se lahko pohvalijo, da bodo letos z izvozom ustvarila več kot 100 milijonov mark prihodka,« pravi mag. Zvezdan Žlebnik.

Tomaž Kšela

6. junija 1996

Sindikalna lista

Prvi del

1. Dnevnice	junij 1996
- cela dnevnicca (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00
- polovična dnevnicca (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00
- znižana dnevnicca (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča dve uri po njem)	1.218,00
2. Kilometrini (od 1. 3. 96 dalje)	24,66
3. Ločeno življenje	44.802,00
4. Prenočišče - Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec	
5. Regres za prehrano	11.201,00

Drugi del

V drugem delu objavljamo povprečno plačo za obdobje januar-marec 96 kot osnovno za uveljavljanje pravic iz neposredne skupne porabe. Povprečna plača v preteklih treh mesecih v gospodarstvu Slovenije znaša 72.039 SIT.

1. Jubilejne nagrade	
- za 10 let	36.020,00
- za 20 let	54.029,00
- za 30 let	72.039,00
2. Nagrada ob upokojitvi	216.117,00
3. Solidarnostne pomoči	72.039,00

Vir: Zavod RS za statistiko
Strokovna služba ZSSS
Opomba: Objavljena višina nagrade ob upokojitvi je rezultat kolektivnega pogajanja. Sprejeta sprememba uredbe Vlade RS o stroških, ki se priznavajo kot odhodek (Ur. l. RS, št. 7/95), pa omogoča to nagrado do višine treh bruto plač v gospodarstvu RS.

KAJ DELAJO

V republiških odborih

SKEI - Sindikat kovinske in elektroindustrije

Izhodiščne plače za maj 1996

V skladu z 58. členom Kolektivne pogodbe za črno in barvasto metalurgijo in livarne ter kovinsko in elektroindustrijo Slovenije (Ur. l. RS, št. 12/91 in 71/94) podpisniki kolektivne pogodbe dejavnosti skupno objavljamo izhodiščne bruto plače za mesec maj 1996:

Tarifni razred	Zahtevnostna skupina	Relativno razmerje	Izhodiščna bruto plača
I.	enostavna dela	1,00	45.575
II.	manj zahtevna d.	1,12	51.044
III.	srednje zaht. d.	1,25	56.969
IV.	zahtevna dela	1,45	66.084
V.	bolj zahtevna d.	1,60	72.920
VI.	zelo zahtevna d.	1,90	86.593
VII.	visoko zaht. d.	2,25	102.544
VIII.	najbolj zaht. d.	2,60	118.495
IX.	izjemno pomembna najbolj zahtevna d.	3,10	141.283

Eskalacija: 2,6%.

Predsednika pogajalskih skupin:
za delodajalce:
Stane Habjan

za delojemalce:
Bogdan Ivanovič

KNG - Sindikat kemične, nekovinske in gumarske industrije

V gosteh kolegi z Madžarske

Steklaro Luminos v Slovenski Bistrici je na povabilo Sindikata kemije, nekovin in gumarstva Slovenije konec minulega tedna obiskala delegacija Sindikata kemije Madžarske, v kateri sta bila predsednik tega sindikata Lajos Focze in podpredsednik Gyorgy Paszternak. Delegacijo, ki je bila v Sloveniji tri dni, so v steklarni sprejeli direktor Iztok Vreš, predsednik sindikata Jože Bulf, sekretar republiškega odbora KNG Franjo Kršnik in sekretar območnega odbora ter sekretar sindikalne pisarne v Slovenski Bistrici Dušan Deteček.

Goste z Madžarske je najbolj zanimalo, kako so v postopku privatizacije delavci postali 60-odstotni lastniki steklarne, saj je to na Madžarskem, kjer so večino podjetij poceni kupili tujci, redkost. Gostitelji so madžarski delegaciji predstavili tudi delovanje sindikata, sveta delavcev in skupščine delničarjev. Goste je zanimalo tudi, kako podjetje posluje, kakšne plače imajo delavci, kako podjetje skrbi za varstvo pri delu in kakšna je socialna varnost zaposlenih.

T. K.

Nogometaši ustanovili svoj sindikat

Naš sindikalni pluralizem je od prejšnjega ponedeljka še pestrejši: po zgledu razvitejših držav so v Domžalah ustanovili Nogometni sindikat Slovenije (NOSIS), katerega poglavitna naloga bo predvsem zaščita igralcev! Pričakovati je, da bodo nogometašem sledili tudi športniki drugih panog, končni cilj snovalcev te ideje pa naj bila združitev vseh podobnih sindikatov.

Ustanovnega zbora Nosisa se je udeležilo 60 nogometašev 1. slovenske nogometne lige (SNL). Za svojega predsednika so izvolili nekdanjega nogometaša, zdaj pa uglednega odvetnika Simona Jegliča.

Pa še to: vpisnina v Nosis je 3.000 tolarjev, mesečna članarina pa 1.500 tolarjev za igralce 1. SNL, 1.000 tolarjev za 2. SNL in 1.000 tolarjev za druge člane.

D. K.

V območnih organizacijah

Podravje

Seminar o politiki plač

Območni odbor Sindikata obrtnih delavcev v Podravju je konec maja v počitniškem domu Zarja na Pohorju pripravil seminar za člane območnega odbora in sindikalne zaupnike. Seminar sta pripravili predsednica in sekretarka območnega odbora Lidija Dumanič in Branka Jurak. Na seminarju, na katerem je sodelovalo več kot 20 udeležencev, je tekla beseda o politiki plač, o delovnih pogojih in delovnem času ter o pravicah delavcev v zvezi s tem. Udeležencem seminarja je o politiki plač spregovorila sekretarka območne organizacije ZSSS Vekoslava Krašovec, ki je po uvodnem razmišljanju odgovarjala tudi na konkretna vprašanja.

V drugem delu seminarja pa so udeleženci razpravljali o tem, kako postati uspešen sindikalni zaupnik. V zvezi s tem so se seznanili tudi z izkušnjami, do katerih so se dokopali člani sindikalnega študijskega krožka, ki so se ukvarjali s to temo.

T. K.

sindikalni

NA POTEZI JE VLADA

Po radijskih poročilih je v sredo zjutraj v prenekaterem slovenskem domu zavladalo čudno razpoloženje: medtem ko je po odložitvi za četrtek napovedane učiteljske stavke domala vsem staršem odleglo, je večina šolarjev glasno zaklela, učitelji pa so se z mešanimi občutki odpravljali v službo. Vendar bo negotovost trajala vsaj še en dan: če vlada na današnji seji (četrtek, 6. 6.) namreč ne bo potrdila usklajenih predlogov pogajalskih skupin sindikatov in vlade, se bo jutri (7. 6.) začela stavka, ki bo trajala do preklica.

Na zadnjih pogajanjih, ki so se začela v torek ob treh popoldne, končala pa ob desetih zvečer, sta pogajalski skupini vlade in učiteljskih

sindikatov po sedmih urah le podpisali doslej sporni dodatek v višini 0,35 oziroma 0,4 količnika. Vse dodatke, tudi splošnega in tistega za univerzitetne predavatelje, usklajene že v prejšnjih krogih pogajanj, pa naj bi v polovičnem znesku pedagogi začeli dobivati s 1. avgustom, v tridesetinskim s 1. septembrom, v celotnem pa s 1. oktobrom 1997. Napredovanje v plačilne razrede naj bi začelo veljati s 1. marcem 1997, če pa parlament spremembe zakona o razmerjih plač v javnem sektorju ne bi sprejel, bodo skladno s podpisanim sporazumom začeli ustrezno spreminjati kolekti-

vno pogodbo za dejavnost vzgoje in izobraževanja. A kot že rečeno, je zdaj na potezi vlada. Če bo na redni tiskovni konferenci po četrtkovi seji (6. 6.) obvestila javnost, da je usklajene predloge sprejela, bo v petek normalen pouk in stavka ne bo več potrebna. V nasprotnem primeru pa od petka naprej do preklica ne bo pouka v vseh tistih osnovnih, srednjih in glasbenih šolah ter domovih, kjer so se pedagogi odločili za stavko.

»Nocojšnji, peti krog pogajanj ni bil le najdaljši, temveč tudi najbolj konstruktiven. Pomembno je, da smo sporazumno dosegli ravni, ki tudi z vidika makroekonomske politike države omogočajo normalno izpeljavo proračunskega leta. Po naših ocenah dogovorjeno pomeni 2,8-odstotno rast mase plač v šolstvu, okoli dve milijardi tolarjev, kar ne ruši zastavljenih razmerij,« je v torek pozno zvečer povedal Tone Rop. Vodja sindikalne pogajalske skupine Branimir Štrukelj je dodal: »Verjamem, da bo vlada tak usklajen predlog sprejela in da stavka ne bo več potrebna...«

D. K.

SREČNO, MATURANTI - Če bo vlada sprejela predlog pogajalskih skupin, učiteljska stavka ne bo več potrebna in vse naj bi teklo po šolskem koledarju. Tudi matura...

Po čem smo (pre)živeli? Ocenjeni življenjski stroški tri- in štiričlanske družine

MAJ 1996

Skupina dobrin iz košarice	tričlanska delavska družina			štiričlanska delavska družina			indeks cen življenjskih potrebščin V.96/IV.96
	poprečni stroški	minimalni stroški	mini. mes. stroški	poprečni stroški	minimalni stroški	mini. mes. stroški	
1.Hrana	50920.76	39374.23	39374.23	63216.66	48140.04	48140.04	100.40
2.Pijača	7842.13	2874.08	2874.08	7889.93	2894.57	2894.57	100.80
3.Kajenje	4916.38	2657.50	2657.50	4916.38	2657.50	2657.50	106.30
4.Oblačila	24077.23	14832.45	714.84	29467.32	18202.91	788.42	100.70
5.Obutev	5549.45	4233.75	0.00	6550.77	4709.44	0.00	100.40
6.Stanovanje	20766.08	14946.71	11854.00	25311.44	17963.00	14219.20	101.70
7.Ogrevanje, razsvetljava	18263.03	12768.46	10882.58	22561.93	15240.18	12974.07	100.00
8.Gospodinjstva oprema	11276.15	5970.87	0.00	13410.51	6931.05	0.00	100.40
9.Higijena, zdravstvena nega	13462.02	11322.86	7832.23	15153.04	12619.03	9110.43	101.00
10.Izobr., kultura, razvedrilo	24549.07	10239.99	6098.05	27807.23	11418.90	6273.35	100.80
11.Prometna sr.in storitve	28653.66	10312.73	4683.06	35473.56	13498.12	5181.25	100.10
12.Razni predmeti in storitve	3369.87	2007.36	0.00	4205.85	2238.03	0.00	100.60
13.Drugi izdatki	36465.76	8767.15	7640.06	39364.01	9089.18	7640.06	100.60
SKUPAJ (v SIT)	250111.58	140308.14	94610.64	295328.62	165601.95	109878.89	
St. rasti košaric V.96/IV.96	0.70	0.72	0.76	0.67	0.69	0.74	
St. rasti koš. IV.96/IV.96-ocena	-1.71	-2.01	-2.74	-1.69	-2.04	-2.94	

Struktura življenjskih stroškov

MAJ 1996

	20.4	28.1	41.6	21.4	29.1	43.8
1.Hrana	20.4	28.1	41.6	21.4	29.1	43.8
2.Pijača	3.1	2.0	3.0	2.7	1.7	2.6
3.Kajenje	2.0	1.9	2.8	1.7	1.6	2.4
4.Oblačila	9.6	10.6	0.8	10.0	11.0	0.7
5.Obutev	2.2	3.0	0.0	2.2	2.8	0.0
6.Stanovanje	8.3	10.7	12.5	8.6	10.8	12.9
7.Ogrevanje, razsvetljava	7.3	9.1	11.5	7.6	9.2	11.8
8.Gospodinjstva oprema	4.5	4.3	0.0	4.5	4.2	0.0
9.Higijena, zdravstvena nega	5.4	8.1	8.3	5.1	7.6	8.3
10.Izobr., kultura, razvedrilo	9.8	7.3	6.4	9.4	6.9	5.7
11.Prometna sr.in storitve	11.5	7.4	4.9	12.0	8.2	4.7
12.Razni predmeti in storitve	1.3	1.4	0.0	1.4	1.4	0.0
13.Drugi izdatki	14.6	6.2	8.1	13.3	5.5	7.0
SKUPAJ:	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Izračun: Strokovna služba Sveta ZSSS

In vendar premika

»Sindikat delavcev vnosti energetike Slovenije (SDE) je prelozil za tek (6. 6.) napovedavko!« nam je tik ključkom redakcije nje številke Delavski sporočil Franci predsednik predstavnostnega odbora Stavkovnega odbora Po njegovih besedah dikalne organizacije podjetjih elektrogostva v terek z direktskladile in parafirale diščne plače, ki naj za 6,39 odstotka viš aprila lani, v sredo do ne pa se je začel nov pogajanj za sklenitvne pogodbe za preništvno. »Ker je bil ob obeh partnerjev, k rešavstavnih zahtev naden, smo stavko prek je Dolar komentiral »akcije«, zraven pa do »prav ta hip« zaseda vkvovni odbor v družbi Lendava.

Pogajalski skupin sekretariata za energ ministrstvu za gospo dejavnosti se bosta stali danes (6. 6.) dop nato pa bo zasedal še vni odbor SDE, ki bi nil dosežene rezultate odločil, ali bo napovedavko ali ne...

KOMENTAR:

V maju so življenjskih po v primerjavi z povečale za 0,69 do 1,01 stotka.

Posebej opo na srednje razp co, v kateri ob o odstotke meseč cen košaric. O šaric, ki jih je izračunal Stat urad RS, se od nih košaric za mago so bile objavlj razlikujejo za 2,74 odstotka pričakovana njna.

Ob 4. juniju, dnevju gradbincev

Naj ponovimo leto 1936?

Slovenski gradbeniki ob tem dnevju obeležujemo dogodek iz leta 1936, stavko stavbinih delavcev Slovenije. Ta se je začela 2. junija 1936 zaradi popolne odklonitve predloga kolektivne pogodbe in predvsem izjemno slabega socialnega in ekonomskega položaja stavbincev. Gradbeni stavbini delavci so takrat spadali v najnižjo socialno kategorijo delavstva, ki je bilo najbolj izkoriščano in najslabše plačano.

Stavka je trajala devet dni, bila je množična, dobro organizirana, z jasno postavljenimi cilji. Končala se je s popolnim uspehom, tako da so delodajalci sprejeli pogoje iz predlagane kolektivne pogodbe. Hkrati pa je povzročila stavkovni val, ki se je širil po celi Sloveniji. Stavke so bile povsod, razen na Jesenicah in v Celju, uspešne. Končno je bila podpisana tudi kolektivna pogodba, ki je pričela veljati 4. junija 1937. Za gradbince je bil to mejnik v organiziranem delovanju članstva in organizacije.

Današnje stanje v gradbeništvu v Sloveniji je mogoče povezati s stanjem in dogodki v letu 1936. Kljub lansnemu zmernemu optimizmu ob napovedanem povečanju investicijske dejavnosti, se stanje v gradbeništvu ne izboljšuje; na posameznih segmentih se še naprej slabša.

Prav tako se poslabšuje socialni in gmojni položaj zaposlenih, saj so plače gradbenih delavcev na repu plač v Sloveniji. Vse več je tistih, ki jim gozi odprta brezposelnost zaradi propada ali razpada podjetja. Veliko delavcev tujih državljanov izgublja ob prezaposlitvi pravico do zdravstvenega zavarovanja družinskih članov. V slovenskem gradbeništvu je še naprej skorajda ustavljeno tehnološko posodobljanje, kar bi prineslo konkurenčno sposobnost podjetij oz. družb, hkrati pa izboljšalo delovne pogoje za zaposlene. Še slabše je na področju kadrov, saj že kar kronično primanjkuje domačinov (zidarjev, tesarjev...), kakor tudi tehnikov in inženirjev. Reševanje primanjkljaja gradbenih delavcev z zaposlovanjem tujev pomeni poglobljanje nemotiviranosti za izobraževanje za delo v gradbeništvu in za samo delo tako med nezaposlenimi kot nasploh med domačim prebivalstvom, saj so tuji praviloma pripravljene delati za nižje plače in v slabših delovnih pogojih.

Nadaljuje se drobljenje podjetij kot posledica prestrukturiranja, še bolj pa kot posledica oz. osnova za lastniško preoblikovanje, ali bolj povedano, privatizacijo. Saj velikih in uspešnih podjetij ni lahko ali pa je sploh nemogoče privatizirati.

Cedalje več podjetij pestijo likvidnostne težave. Slabi rezultati najpogosteje udarijo po žepu delavce, torej tiste, ki na nastanek težav niso mogli vplivati. Plače menedžerjev pa so le v redko odvisne od doseženih rezultatov poslovanja. Njihove plače so oblikovane kot mnogokratnik poprečne plače in izplačevane na planirane rezultate. To ne more biti in najbrže tudi ni podjetniški interes, saj ne spodbuja k kvalitetnemu vodenju ali upravljanju.

Ob zgornjih trditvah, ugotovitvah in ocenah se zastavlja vprašanje, zakaj v pogajanjih o dopolnitvi panožne kolektivne pogodbe in posebej tarifnega dela delodajalec ne pristaja na predloge sindikata, ki bi vsaj nekatere od naštetih problemov omilili, če že ne odpravili.

Po že skoraj dve leti trajajočih pogajanjih se ustvarja vtis, da tisti, ki bi v prvi vrsti morali skrbeti za gradbeništvu, njegov razvoj, tehnološko in kadrovsko prenavo, predvsem skrbijo, da se stanje ne bi izboljšalo. Od tod naprej ni daleč do razmisleka, da je tak odnos posledica še vedno potekajoče privatizacije, pri čemer država prek svojih institucij blokira mehanizme kontrole in nadzora.

Tudi sicer država ne zagotavlja elementov gospodarske politike in instrumentarija, ki bi gradbenim podjetjem zagotavljala enakopravno nastopanje na tržišču, enake tržne pogoje za vse družbe in podjetja. Še posebej tako sindikati kot tudi delodajalci pogrešamo ukrepe, ki bi preprečevali neloyalno konkurenco, nezakonita zaposlovanja, delo na črno.

Nastopanje na tujih tržiščih je za naša podjetja večinoma sila težavno, saj še vedno ni ustrezne podpore države in bank za nastopanje gradbenih podjetij v tujini.

Upoštevanje vse navedeno, se nehoti vsiljuje razmišljanje, pogosto celo potreba, po akcijskem in organizacijskem delovanju, ki bi vsebinsko in po metodah nadaljevalo izkušnje iz leta 1936. Gradbinci smo ob letošnji napovedi splošne opozorilne stavke ugotovili, da obstaja vrsta elementov, ki nas silijo k najbolj radikalnim ukrepom za zaščito delavcev v gradbeništvu.

KAJ DELAJO

V drugih sindikatih

Policijski sindikat Slovenije

Kakšna je druga plat medalje

Kot smo na kratko poročali že v prejšnji številki DE, je Policijski sindikat Slovenije (PSS) poročilo Računskega sodišča Republike Slovenije o nadzoru na Ministrstvu za notranje zadeve (MNZ) ocenil za »ne povsem korektno«. Zakaj?

Računsko sodišče je ocenilo, da je MNZ na nezakonit način in nepravilno določalo dodatek za delovno dobo, ker je upoštevalo beneficirano delovno dobo. Pri tej ugotovitvi se je opiralo na določbo zakona o delavcih v državnih organih in kolektivne pogodbe za negospodarske dejavnosti. Sprejeto pa je določbo 2. odstavka 8. člena Pravilnika o plačah in drugih prejemkih delavcev MNZ: »Za delovno dobo po prejšnjem odstavku se šteje pokojninska doba po predpisih o pokojninskem zavarovanju.« Priloge je izdal minister za notranje zadeve 1. 8. 1994 in še vedno velja.

Po mnenju PSS je računsko sodišče z ugotovitvijo v svojem poročilu: – **tolmačilo** pojem »delovne izkušnje« v zakonu o delavcih v državnih organih kot dejansko delovno dobo in iz takega tolmačenja izpeljalo ugotovitve o nepravilnosti oziroma nezakonitosti določanja dodatka za delovno dobo v ministrstvu. Za uradno razlago zakona je pristojen zakonodajalec – državni zbor, nikakor pa to ni računsko sodišče;

– **obšlo** navedeno določbo pravilnika, čeprav je bilo nanjo opozorjeno. Presojalo je, kateri predpis velja v ministrstvu, in praktično presodilo, da pravilnik ne velja. S tem ga je razveljavilo, kar pa ni v njegovi pristojnosti.

V PSS sodijo, da pravilnik o plačah in drugih prejemkih delavcev MNZ še vedno velja, vključno z določbo 2. odstavka 8. člena, in da delavcem pripada dodatek za pokojninsko delovno dobo po predpisih o pokojninskem zavarovanju. Odločitev pa prepušča sodišču...

Dalje, ministristvo naj bi na neprimeren način določalo dodatek za pooblaščenost. PSS sodi, da takšno mnenje računskega sodišča ni točno. Dodatek za pooblaščenost in beneficirano delovno dobo sta posledica statusa pooblaščenih uradnih oseb. Pridobijo ju lahko samo delavci, ki jih minister določi za pooblaščen uradne osebe. S tem so jim naložene posebne (policijske!) dolžnosti in pooblastila pri opravljanju službenih nalog, opredeljena v III. delu zakona o notranjih zadevah.

»Računsko sodišče navaja tudi primer godbenika, ki je imel status pooblaščen uradne osebe. Razumeti ga je mogoče kot nepravilnost. Pripominjamo pa, da zakon o notranjih zadevah v 23. členu določa policijsko godbo kot posebno policijsko enoto (!), in opozarjamo na njegov 46. člen, ki med drugim določa, da so delavci policije pooblaščen uradne osebe. Nesporno so to tudi godbeniki – delavci policijske godbe kot posebne policijske enote,« ugotavlja izvršni sekretar PSS Zdravko Melanšek in dodaja, da je jedro problema pač v takih določbah zakona o notranjih zadevah; ocenjevanje števila delavcev s policijskimi pooblastili pa najbrž ni v pristojnosti računskega sodišča...

Še bolj pa PSS preseneča, da ni bila odkrita nobena nepravilnost pri obračunavanju nadur. »Nad to ugotovitvijo smo začudeni, ker se nadure obračunavajo nepravilno,« so zapisali in utemeljili: »Urna postavka se izračunava na podlagi osnovne plače delavca, namesto da bi se izračunavala na podlagi vrednosti za redno delo (poln delovni čas). Zaradi takšnega izračunavanja je nadura kriminalista (s 30-odstotnim dodatkom vred) vredna manj kot ura rednega dela.«

V poročilu računskega sodišča tudi ni mogoče zaslediti ugotovitve, da bi bile odpravljene ob upokojitvi določene nepravilnosti. In vendar se je to dogajalo v obdobju nadzora računskega sodišča! Odpravljene so se določale od neto plače delavca, čeprav določbe zakona o delavcih v državnih organih oziroma zakona o notranjih zadevah vsebujejo pojem »plača«, kar se razume in tolmači kot bruto plača. Višje delovno in socialno sodišče je tako presodilo že v letu 1995...

D. K.

Na obisku pri Nemcih

Delegacija vodstva PSS je bila na dvodnevem obisku pri Policijskem sindikatu Nemčije, ki z več kot 200.000 člani združuje večino zaposlenih v nemški policiji.

Za PSS je bil obisk še posebej pomemben zaradi pravočasnega vključevanja v tokove urejanja policijskih zadev Evropske unije in zaradi približevanja slovenskih policistov standardom v srednji in zahodni Evropi.

D. K.

GASILSKE »DIRKE«

Poklicna gasilska enota Krško je v soboto organizirala 14. delovno-športno tekmovanje poklicnih gasilcev Slovenije. Čeprav na tekmovališčih pri osnovni šoli Jurija Dalmatina sonce pripekalo kot za stavo, so specialisti v gasilskih veščinah in športniški zagrizeno tekmovali in se svojih uspehov na koncu tudi družno veselili. V seštevku vseh disciplin so se najbolj izkazali Novogoričani; v gasilski disciplini, ki največ šteje, pa so Ravenčani slavili že tretji zapored.

Na slavnostni otvoritvi pred kulturnim domom v Krškem so deležence pozdravili Bojan Šeničnik, direktor republiške urave za zaščito in reševanje; Zlatko Dvoršak, v. d. direktorja poklicne gasilske enote Krško, in Zlatko Šribar, predsednik Gasilske zveze Krško. Na otvoritvi bil tudi sedanjí poslanec Franci Černelč, nekakšen krušni oče sindikata poklicnih gasilcev. Igrala je godba na pihala, ki nadaljuje tradicije bivše godbe krških parničarjev. Tekmovanja se je deležilo 15 ekip, zastopane so bile prav vse gasilske enote razen ljubljanske. Samostojni sindikat Gasilske brigade v Ljubljani namreč Sindikat poklicnih gasilcev Slovenije obvestil, da jih ne bo, ker prejšnja tekmovanja po njihovem mnenju niso predstavljala poklicnih gasilcev, udeleževali so se jih tudi člani Zveze svobodnih sindikatov Slovenije. Kot nam je povedal Miloš Mikolič, sekretar Sindikata gasilcev Slovenije, mu je vodstvo samostojnega sindikata tudi povedalo, da so delovno-športne igre preveč sindikalne. Če smo zaplet,

ki bi moral biti slehernemu sindikatu tuj, prav razumeli, vodstvo sindikata ljubljanskih gasilcev moti, da igre potekajo preveč v okviru ZSSS, katere člen je Sindikat gasilcev Slovenije. Ta pa združuje vse izenljubljanske poklicne gasilce.

Pokale in priznanja najuspešnejšim ekipam je podelil Miran Bogataj, državni sekretar v ministristvu za obrambo in poveljnik civilne zaščite. Poleg Novogoričanov, ki so zmagali v seštevku vseh disciplin in v kegljanju, so v nogometu zmagali Mariborčani, Krščani v namiznem tenisu, Ravenčani pa v gasilski disciplini.

Na zaključni slovesnosti je Sindikat poklicnih gasilcev podelil še tradicionalna priznanja. Prejeli so jih: Drago Počkar, sindikalni zaupnik iz ZGRZ Sežane, Zlatko Zajc iz ZGRD Nova Gorica in Andrej Knehtl iz ZGRS Maribor. Za uspešno organizacijo iger je dobila priznanje tudi sindikalna organizacija PGE Krško; sprejel ga je njen zaupnik Franc Četin. Prihodnje igre bodo v Prekmurju, verjetno v Ljutomeru.

F. K.

Naporno je bilo tudi za gledalce. Čeprav so se skušali skriti v senco, so bili po končanem tekmovanju večinoma bolj utrujeni kot tekmovalci.

V tekmi s Celjani, ki so vodili do zadnje minute, je lendavsko ekipo rešil golman, ubranil je kar tri sedemmetrovke. Njegov celjski kolega, ki je med tekmo ubranil več deset, je takole izpustil eno od odločilnih sedemmetrovk.

Tekma v gasilski disciplini je bila najbolj zagrizena. Obilo dela so imeli tudi sodniki, ki so morali natančno pregledati, kako so 200 metrov dolgo pot pretekli po trije člani vsake ekipe. Dva sta si morala med tekmo na hrbet nadei nahrbtnjačo – nekakšen mini rezervoar, napolnjen z vodo – , montirati ročnik in s curkom vode zbiti na drog postavljeno prazno konzervo laškega piva. Eden od tekmovalcev je moral v krog vreči reševalno vrv. Zadnji tekmovalci, ki je tudi na naši sliki, je moral le še natakmiti končnik in ga premakniti čez ciljno črto. Ravenčani so na cilj pripihali v 43,7 sekunde, za prestop enega od prehitrih tekmovalcev pa so jih strogi sodniki kaznovali s pribitkom petih točk. Njihovi tekmeči so opozarjali tudi na odpete uniforme, vendar sodniki tega niso upoštevali.

Takole so na uvodno tekmo v nogometu prišli Mariborčani in Krščani. Kasneje so imeli z domačini veliko težav, dobili so le z 2 : 1. Kasneje so izločili še Lendavčane, lanske zmagovalce, ki so prej po sedemmetrovkah izločili Celjane. V finalu pa so bili boljši še od Goričanov, Sežance. Med udeleženci smo opazili tudi Bogdana Godniča, predsednika Sindikata gasilcev, ki je zaposlen v gasilski enoti v Ajdovščini, poznamo ga tudi kot dobrega golmana. Ker je njegova gasilska enota premajhna za nogometno ekipo, se tokrat žal ni mogel izkazati.

Kritične pripombe k strategiji razvoja malega gospodarstva

KAKO DOSEČI VISOKO ZASTAVLJENE CILJE

Ministrstvo za gospodarske dejavnosti je na pritisk podjetnikov in obrtnikov izdelalo strategijo razvoja malega gospodarstva in jo pred približno mesecem dni dalo v javno razpravo. Država namerava pospeševati razvoj malega gospodarstva tudi s proračunskimi sredstvi in je v ta namen pripravljena nameniti približno 9 milijard tolarjev, deloma iz proračuna, deloma iz sredstev, zbranih od privatizacijskih kupnin. Država tudi meni, da se bo v naslednjih nekaj letih zlasti razmahnilo podjetništvo; leto naj bi do leta 2000 podvojilo svoj delež v ustvarjanju družbenega proizvoda. Obrt naj bi se razvijala malo počasneje, bi se pa v njej novi delavci zaposlovali hitreje kot v drugem malem gospodarstvu. Napovedi za malo gospodarstvo so torej ugodne, odmevi iz javne razprave pa kažejo, da zlasti podjetniki in obrtniki s strategijo razvoja, kakršna je ponujena, niso zadovoljni.

Marta Turk: Podjetniki imamo samo zamisli in programe, ne pa tudi dovolj denarja. Zato potrebujemo pomoč države, zato je za nas strategija važna, zato potrebujemo sklad za razvoj malega gospodarstva.

O njej so nedavno govorili na urnem odboru Gospodarske zbornice in našli precej več slabih kot dobrih strani strategije. V prid strategiji je bilo pravzaprav samo stališče, da malo gospodarstvo, ki ima samo ideje in programe, ne pa tudi dovolj denarja, potrebuje strategijo in sklad za razvoj malega gospodarstva.

Zamisli predstavnikov gospodarstva, kako izboljšati strategijo razvoja malega gospodarstva, lahko razvrstimo v dve skupini, na splošne pripombe iz javne razprave v gospodarskih zbornicah ter na pripombe neposredno prizadetih, podjetnikov in obrtnikov.

Jožko Čuk, predsednik Gospodarske zbornice, je predstavil stališča te organizacije do strategije razvoja malega gospodarstva. »Strategija ne daje realnih predlogov, kako doseči v njej postavljene cilje,« je dejal. »Stanje v malem gospodarstvu in gospodarstvu nasploh je sicer posneto pravilno, vzroki zanj pa ne. Posledica so predlagani ukrepi, ki ne zago-

tavljajo učinkovitosti strategije. Malo gospodarstvo pritiskajo drag kapital, neustrezna davčna politika, siva ekonomija, njegove slabosti so nezadostna izvozna usmerjenost, premalo znanja, razpršene, podvajane in predrage pospeševalne storitve.«

Predsednik Združenja podjetnikov Franc Zavodnik prav tako ni našel lepe besede za ponujeno strategijo. Menil je, da je treba najprej spremeniti zakon o malem gospodarstvu, saj ne dopušča realizacije strategije. Strategija zanemarljivo pomen znanja in podkaptaliziranost malega gospodarstva. Po njegovem bi bilo treba malo gospodarstvo podpreti z večjimi davčnimi olajšavami za reinvestirani kapital in z znižanjem prispevkov in davkov posebej za ta segment gospodarstva. Banke podjetnikom ne zaupajo, in to je eden od razlogov za predraga posojila. Sredstva, ki so na voljo za pospeševanje razvoja malega gospodarstva, pa so razpršena po raz-

nih ministrstvih, namesto da bi bila združena. V njej ni opredeljena vloga nevladnih organizacij pri pospeševanju razvoja, kot so gospodarska zbornica, združenje podjetnikov, obrtna zbornica in druge. Zavodniku se zdi za uspeh strategije pomembno, da bi prizadevanja teh organizacij povežali, združili. Meni tudi, da bi se morali malo in tako imenovano veliko gospodarstvo družno ukvarjati s težavami, ne pa da rešujeta vsako svoje. Zavodnik je na koncu skritiziral tudi način pomoči malemu gospodarstvu prek sredstev, zbranih iz dela privatizacijskih kupnin. Ta denar je država razdelila bankam, ki so pristale, da bodo malemu gospodarstvu posojale denar. Banke, meni Zavodnik, pa bodo iz tega kovalle dobiček samo zase. Pripombe so imeli tudi posamezni podjetniki, člani upravnega odbora Gospodarske zbornice. Emil Vehovar, podjetnik iz Posavja je prelagal, naj bi sklad za razvoj malega gospodarstva, ki je povsem

politiziran, prenesli z ministrstva za malo gospodarstvo na Gospodarsko zbornico, o pospeševalni službi pa je dejal, da je namenjena predvsem pospeševalcem samim, saj ji manjka razširjenost na terenu. Dejaj je tudi, da si ne upa najeti posojila prek sklada za razvoj malega gospodarstva, čeprav leta regresira obrestno mero s petimi odstotnimi točkami. Kljub temu namreč nominalne obresti presežejo 20-odstotno letno stopnjo. In tako dalje. Vse kaže, da bo strategija nalezela tudi v državnem zboru, kjer naj bi jo opredvidoma začeli obravnavati konec tega meseca, na kopico kritičnih pripomb. Ironija pri vsem tem je, da je gospodarstvo tako prek Gospodarske zbornice kot Obrtne zbornice tvorno sodelovalo pri pripravi strategije. No, na Obrtni zbornici so že povedali, da na ministrstvu za gospodarske dejavnosti vrste ključnih predlogov obrtnikov niso vgradili v strategijo.

B. R.

Želja slovenske tehniško-naravoslovne inteligence

SOOBLIKOVATI STRATEGIJO RAZVOJA SLOVENIJE

Člani Slovenskega akademjskega tehniško-naravoslovnega društva SATENA so se konec minulega tedna zbrali na svoji skupščini v Mariboru in po strogih znanstvenih kriterijih izvolili prve člane Inženirske akademije Slovenije, ustanovljene pred letom dni. Gre za zgodovinski dogodek, saj so z izvolitvijo članov inženirske akademije položeni temelji za organizirano delovanje slovenske tehniško-naravoslovne inteligence po vzoru tehniške inteligence na Švedskem, v Veliki Britaniji, Združenih državah Amerike in drugih razvitih državah, pa tudi na Madžarskem, Hrvaškem in še v nekaterih drugih državah v tranziciji, kjer je tehniška inteligenca ustanovila lastne akademije.

Po besedah predsednika Satene in prvega predsednika Inženirske akademije Slovenije akademika prof. dr. Janeza Peklenika je tehniška inteligenca pri nas sicer do neke mere že vključena v Slovensko akademijo znanosti in umetnosti, vendar pa potrebe časa, še zlasti pa prizadevanja za hitrejši in uspešnejši tehnološki, gospodarski in znanstveni napredek Slovenije, narekujejo tudi ustanovitev Slovenske inženirske akademije. Ta bo s svojo razgledanostjo, kritičnostjo, kompetentnostjo in inženirsko odločnostjo posegala v razprave o najusodnejših strateških, razvojnih in gospodarskih vprašanjih slovenskega naroda in države.

Člani Inženirske akademije Slovenije so si zadali visoke cilje. Prizadevali si bodo, da bo akademija s svojim kakovostnim delovanjem in odličnostjo prispevala k utrjevanju industrijske identitete Slovenije. Akademija naj bi prispevala k učinkoviti politiki gospodarskega razvoja Slovenije, k razvoju inženirskih znanosti in njihovi industrijski uporabi, k politiki šolanja kadrov za znanost in industrijo ter k izpolnjevanju drugih nalog, ki so pomembne za položaj Slovenije v sodobni tehnološko in gospodarsko razviti Evropi.

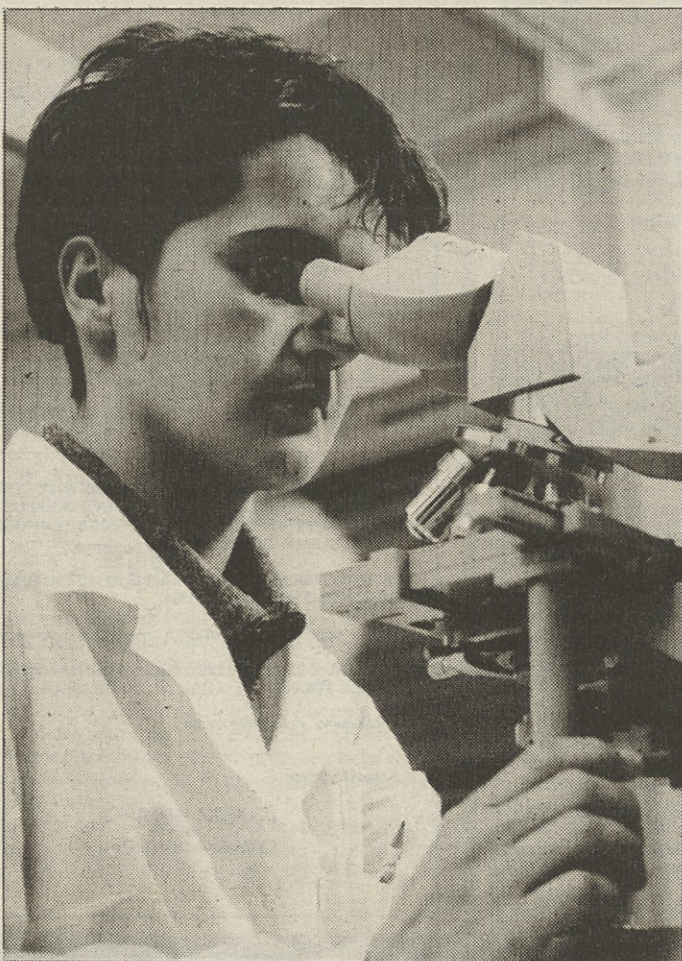
Za izvolitev članov Inženirske akademije Slovenije so veljali enaki kriteriji kot pri nacionalnih akademijah povsod po svetu. Za prve člane Inženirske akademije Slovenije so bili izvoljeni kandidati z izjemni-

mi dosežki na znanstvenem področju (odmevne znanstvene objave, citiranost v bazah, vodenje projektov, število patentov in izboljšav, aktivnost v stroki in podobno) ali pa z izjemnimi dosežki v slovenski industriji.

Skupščina Slovenskega akademjskega tehniško-naravoslovnega društva v Mariboru in izvolitev prvih članov Inženirske akademije Slovenije pomeni prelomnico v zgodovini organiziranosti in vloge tehniško-naravoslovne inteligence pri nas, kjer imajo že lep čas največji vpliv na oblikovanje strategije razvoja pravniki, ekonomisti in umetniki. Tehniki in naravoslovci so pokazali, da v razpravi o strateških vidikih razvoja Slovenije nočejo biti več potisnjeni na stranski tir. Slovenija je poleg Slovenske akademije znanosti in

umetnosti dobila še eno akademijo, ki bo bedela zlasti nad industrijskim in gospodarskim razvojem Slovenije ter nad vsem, kar je s tem povezano. »Gre za akademijo, ki ne pomeni konkurence Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, pač pa je z njo komplementarna,« je dejal prof. dr. Janez Peklenik. Z izvolitvijo prvih članov Inženirske akademije Slovenije je slovenska tehniško-naravoslovna inteligenca odločneje kot kdajkoli doslej posegla v oblikovanje razvojne strategije Slovenije, ki je brez tehniško-naravoslovne inteligence ni mogoče ne oblikovati in ne uresničiti. Tudi zato si cvet tehniško-naravoslovne inteligence pri nas prizadeva, da bi delovanje Inženirske akademije Slovenije čimprej z zakonom uredila tudi država.

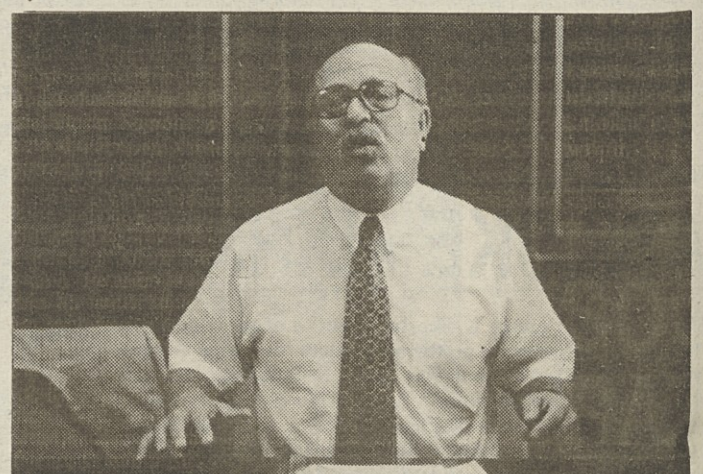
T. K.

GORENJE SE LASTNINI

Medtem ko delničarji nekaterih, za zdaj sicer še bolj redkih podjetij že dobivajo dividende, nekatera lastništva še zdaleč niso končana. Med temi je tudi edino slovensko veliko industrijsko podjetje, ki je težave ob osamosvojitvi in prehodu na nov družbeni in gospodarski sistem prebrodilo brez velike krize — Gorenje. Nedavno je po dosti pripetljajih, kot je dejal Gorenjev "generalni" Jože Stanič (vzroki: revizija Agencije za plačilni promet ter dolg postopek potrditve ocene vrednotenja podjetja), le pridobilo prvo soglasje k svojemu privatizacijskemu programu. Julija, torej čez mesec dni, bo ponudilo 15 odstotkov privatizacijskega kapitala podjetja (v tolarjih to znese 1,83 milijarde) v javno prodajo. To pa je tudi glavni vzrok, da o tem zapoznale lastništva pišemo. Gorenjeve delnice bodo verjetno radi kupili tisti državljani, ki imajo del lastniških certifikatov še neizkoriščen. Ker je takih kar precej, ne dvomimo, da Gorenju ne bi uspelo prodati načrtovanega dela podjetja v javni prodaji, se pravi za certifikate državljanov in za gotovino. Izhodiščna prodajna cena njihove delnice je 1082 tolarjev, se pa bo kajpak spreminjala v okviru zakonsko dovoljenih plus ali minus 30 odstotkov glede na povpraševanje in glede gibanja življenjskih stroškov, ki se mu bo prilagajala. Drugi lastniki Gorenja, ki bo po lastniženju preoblikovano v delniško družbo, bodo: zaposleni, bivši zaposleni in upokojenci s 36,5-odstotnim deležem, pokojninski sklad z 18,5-odstotnim deležem, odškodninski sklad z 10-odstotnim deležem ter sklad za razvoj oziroma pooblaščenice investicijske družbe z 20-odstotki delnic.

Za bodoče kupce Gorenjevih

Jože Stanič: V Gorenju smo skušali družbeni kapital v procesu lastniženja bogatiti in ne siromašiti. To nam je uspelo in to štejemo za naš velik uspeh.

delnic v javni prodaji bo nemara zanimiv podatek, da ostaja firma za zdaj v celoti slovenska. Jože Stanič je ta nekolikanj presenetljiv podatek, saj se je šušljalo o povezovalju Gorenja z eno od velikih proizvajalk bele tehnike, takole obrazložil: »Zanimanje v svetu za vlaganje v Gorenje ni nič drugačno od zanimanja za vlaganje v druga slovenska podjetja. Tuja podjetja bi predvsem rada pridobila večinski nadzor nad našimi podjetji. Mi bi rajši pridobili strateškega partnerja, takega, s katerim bi se enakovredno pogovarjali, zato se ne maramo na vrat na nos vezati s tujci. Tuji partnerji pa se branijo zgolj vlagati v nas, saj proizvodnja gospodarskih aparatov ni več poslovni hit. To je bila pred tridesetimi leti, zdaj je trg nasičen, revolucionarnih novosti, ki bi ustvarjale dobiček, pa ni. Poleg tega tuji interesenti za vlaganje v naše gospodarstvo in naš trg odnehajo najkasneje takrat, ko

ugotovijo velikost slovenskega trga in stroške države ter dela. Zato Gorenje še kar nekaj časa ne bo imelo tujega kapitala. Tudi se ne bojimo prevzema s sovražnim namenom; zgodbe o takih prevzemih so močno napihnjene. Tudi na Zahodu so sovražni prevzemi redkost, poleg tega pa je pri prevzemu treba iti po zakonsko začitani poti.«

Gorenje ima danes nekaj več kakor 6.000 zaposlenih in triodstotni tržni delež v Evropi. Po velikosti sodi slej ko prej med male izdelovalce bele tehnike, ki skupaj pokrijejo 21 odstotkov trga, čeprav je med njimi z absolutnim osmim mestom po količini proizvodnje med največjimi. Prvih pet proizvajalcev pokrije domala osem desetih trga v Evropi. Do leta 2000 namerava Gorenje povečati izdelavo gospodarskih aparatov na več kot dva milijona kosov in doseči štiri odstotni tržni delež.

B. R.

Člani svetov delavcev in drugi delavski predstavniki! Sindikalni zaupniki! Kadrovski delavci in pravniki v podjetjih!

Končno bomo lahko ustregli vašim željam in zadostili vašim potrebam po praktično uporabni strokovni literaturi s področja uveljavljanja novega sistema sodelovanja delavcev pri upravljanju podjetij. V založbi ČZP Enotnost in Študijskega centra za industrijsko demokracijo »Studio participatis« je izšel

SPLOŠNI PRIROČNIK ZA DELAVSKO SOUPRAVLJANJE

Napisala sta ga Mato Gostiša in Gregor Miklič. Namenjen je ljudem iz prakse za prakso. Vsebuje preko 200 strani predpisov s celotnim besedilom zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju, navodil za vodenje volilnih in drugih postopkov, obrazcev, vzorcev splošnih aktov (poslovniki sveta delavcev, participacijski dogovor, statut, dogovor o oblikovanju sveta delavcev kapitalsko povezanih družb, dogovor o medsebojnih razmerjih med sindikatom in svetom delavcev), priporočil in odgovorov na najbolj pereča odprta vprašanja praktičnega uresničevanja zakona. Obsega 35 poglavij v 5 delih, ki nosijo naslov: 1. del - Predstavitev sistema delavske participacije, 2. del - Kako aktivirati sistem delavske participacije v podjetjih, 3. del - Pristojnosti in način dela sveta delavcev, 4. del -

Autonoma pravna ureditev delavske participacije v zvezi z vzorci splošnih aktov, 5. del - Aktualne dileme in vprašanja v zvezi z uresničevanjem zakona. Imeti bi ga moral prav vsak novoizvoljeni član sveta delavcev, predstavnik delavcev v nadzornem svetu in delavski direktor, sindikalni zaupniki pa bodo brez njega težko učinkovito izpeljali akcijo za izvolitev sveta delavcev in vzpostavitev drugih mehanizmov delavskega soupravljanja v svojem podjetju ter se kasneje tudi aktivno vključili v njegovo delovanje. Novosti je namreč preveč, prav v tako tudi odprtih vprašanj. Zato bo priročnik lahko dobrodošel pripomoček tudi pravnikom in kadrovskim delavcem, ki se z uveljavljanjem zakonskega sistema delavske participacije ukvarjajo na strani delodajalcev (podjetij).

Cena priročnika je 6.900 SIT, naročite pa ga lahko pri ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana.

Udeležba pri dobičku podjetja: le za nekatere ali za vse?

Piše: mag. Iztok Purič

V razmerah uveljavljanja elementov zakonike opredeljene sodelovanja delavcev pri upravljanju se na področju finančne participacije zaposlenih srečujemo z vrsto tako teoretičnih kot tudi praktičnih vprašanj, dilem in tudi nerazumevanja bistva same participacije – udeležbe zaposlenih pri finančnem rezultatu podjetja. Dejstvo, da je naša družba v prehodu v normalno tržno gospodarstvo, pomeni tudi iskanje rešitev za uveljavljanje tržnih zakonitosti v praksi, kar povzroča nekaj negotovosti in tudi nestrpnosti. Lastnih izkušenj pač nimamo, iskanje zgolj teoretičnih in praktičnih rešitev v državah z razvitim tržnim gospodarstvom in njihovo nekritično prenašanje v domače okolje in razmere ni najbolj ustrezna rešitev. Seveda pa to ne pomeni, da naj bi se prepustili toku časa in pričakovali rešitve, ne da bi skušali na podlagi razpoložljivih možnosti in znanj uveljaviti lastne rešitve. Prav na področju finančne participacije, še posebno udeležbe zaposlenih pri dobičku podjetij, obstaja konkretna priložnost za uveljavljanje praktičnih rešitev.

Za udeležbo zaposlenih pri dobičku podjetij (profit sharing plan) je bistven način plačila, saj gre za dodatek k osnovni plači in je neposredno povezan z rezultatom (dobičkom) podjetja. Ko smo omenili osnovno plačo, moramo povedati, da se ta določa na osnovi zahtevnosti dela, kar pogojuje zahtevano usposobljenost delavca, dalje na podlagi meril v smislu vodoravnega napredovanja znotraj istega delovnega področja, z upoštevanjem razlik med dejansko in zahtevano izobrazbo in dodatnih spretnosti in usposobljenosti delavcev ter pogojev dela, deficitarnosti oziroma suficitarnosti poklicev. Seveda so to le nekateri elementi za določanje osnovne plače, v konkret-

ni okoljih se dogovorno lahko uporabijo tudi drugi, dodatni elementi (kriteriji). Osnovna plača ima poleg dogovorjene cene delovne sile (kolektivne pogodbe) še pomembno vlogo v zvezi s konkurenčnostjo na trgu delovne sile in pa pri oblikovanju razmerij plač zaposlenih znotraj posameznih podjetij.

Temeljni motiv uvajanja sistema udeležbe zaposlenih pri dobičku podjetij pa je spoznanje, da obstaja vzročna zveza pri zaposlenih med njihovimi aktivnostmi, prizadevanji in naporu in delitvijo rezultatov. Z udeležbo zaposlenih pri dobičku podjetij je podjetjem omogočeno, da določen del dobička razdelijo med zaposlene in s tem zagotavljajo dodatek – bonus k osnovni plači, ki je prispevek posameznika in podjetja kot celote in nedvomno pomemben motivacijski dejavnik.

Udeležbo pri dobičku podjetja opredeljuje zakon o gospodarskih družbah in sicer: a) po določbi 252. člena se s statutom lahko določi članom uprave za njihovo delo udeležba pri dobičku, ki se praviloma izrazi v odstotku letnega dobička družbe,

b) v določbah 318., 320. in 331. člena zakon izrecno omenja tudi udeležbo delavcev pri dobičku družbe, ki jim jo družba zagotavlja in naj bi bila ob upoštevanju določbe 6. odstavka 228. člena v tem primeru prav tako urejena v statutu družbe.

Ta določila jasno sledijo ciljem organiziranega delovanja podjetij, ki se kažejo predvsem v večji iniciativi zaposlenih, oblikovanju ustvarjalnega ozračja, pripadnosti podjetju in zagotavljanju interesa zaposlenih za doseganje čim boljšega poslovnega izida. Če želimo tem ciljem dejansko slediti, ob upoštevanju lastniške strukture kapitala in v tej zvezi prevladujočih interesov, ki logično sledijo (lastniki kapitala, management, zaposleni) položaju posamezne interesne skupine znotraj medsebojnih odnosov, je popolnoma razumljivo in smiselno, da je udeležba pri dobičku podjetij zadeva podjetij-družb kot celote in ne le posamezne "vplivnejše" skupine.

Sama vloga managementa v sodobnem podjetju se ne spreminja, pač pa se spreminja način vodenja podjetja, s poudarjenim timskim delom, ki ima za cilj izvesti predvideno strategijo podjetja. Management mora biti sposoben voditi širok krog aktivnosti, od oblikovanja svojega tima do zagotavljanja ustreznih okoliščin za razvoj svojih podrejenih. Imeti mora prepoznaven stil vodenja, biti mora podjeten, agresiven in konkurenčen, skratka, vzpostaviti mora ozračje za aktivnosti. Iz povedanega je jasno, da je vloga managementa ključna, in razumljivo je, da se temu primerno oblikuje sistem nagrajevanja, ki spodbuja iniciativo posameznika oziroma skupine, saj gre za skupino ljudi v podjetju, ki ima odločilen vpliv na poslovni rezultat in tržno uspešnost podjetja kot celote. Ker pa gre za doseganje rezultatov, ki so v končni posledici vsota vseh aktivnosti zaposlenih v podjetju, je nujno in potrebno, tudi z delitvijo rezultatov, to dejstvo upoštevati. Tu ne gre za poudarjanje egalitarizma, ki je vsekakor škodljiv, pač pa za uvajanje sistema nagrajevanja, ki je zgrajeno na povezanosti dohodkov zaposlenih z objektivnimi merili njihove uspešnosti. Del plače iz naslova ustvarjenega dobička ima izrazito motivacijsko vlogo in povečuje interes zaposlenih za doseganje pozitivnih poslovnih rezultatov podjetja kot celote. To pa je tista, lahko bi rekli, ključna točka, kjer se finančna participacija kot element integralne koncepcije participacije zaposlenih lahko udejanji, skozi možnosti, ki jih imajo zaposleni na podlagi zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju, bodisi preko svetov delavcev ali delavskih predstavništev v organih družbe.

Nesporno je, da je udeležba zaposlenih pri dobičku podjetja za vse interesne skupine v podjetju izziv in motiv, a še pomembneje je, da se pri poizkusih uvajanja v praksi zavedamo vsaj nekaterih lastnosti oblikovanja motivacijskih modelov (pričakovanje, pravičnost, enakost itd.), s pomočjo katerih bo dilema, ali udeležba pri dobičku podjetja le za nekatere ali za vse, enostavno rešljiva.

Delovanje nadzornih svetov v nemški Montan industriji (4)

Piše: dr. Zvonka Šarman

Kako deluje delavska stran v pripravah na sejo nadzornega sveta

Delavske predstavnike povezujejo predvsem redni medsebojni kontakti pred vsako sejo nadzornega sveta. V tej fazi priprave oziroma v t. i. informativnem razgovoru sodelujejo vsi delavski predstavniki, t. j. notranji in vsi zunanji, kakor tudi člani sveta delavcev in delavski direktor.

– da se "uglasijo" o tem, katere cilje je treba realizirati ter katere informacijske kanale in kakšne resurse uporabiti oziroma aktivirati,

– da oblikujejo enotno stališče v zvezi s tematiko, ki bo predmet razprave na seji nadzornega sveta.

Takšni informativni razgovori so seveda vsakokrat različni in različno intenzivni, odvisno od predmeta razprave, vendarle:

– približno polovica delavskih predstavnikov smatra, da je priprava in izmenjava stališč in mišljenj intenzivna, druga polovica pa se pritožuje nad premalo časa in informacij,

– notranji člani in delavski direktor ocenjujejo informativne razgovore za povsem zadostno pripravo na sejo sveta,

– notranji in zunanji člani so v glavnem čisto zadovoljni z medsebojnim sodelovanjem.

Mnogo manj zadovoljivo pa so ocenjeni stiki med notranjimi člani nadzornega sveta, člani sveta delavcev in zaposlenimi. Sodeč po raziskavah, samo približno polovica notranjih članov (t. j. iz podjetja) pogosteje obišče tovarniške obrate, druga polovica pa le redkokdaj. Vedno pa jih spremljajo člani sveta delavcev in se, tako eni kot drugi, zanimajo precej bolj

za proizvodno-tehnične probleme kot pa za probleme zaposlenih in, samo izjemoma vzpostavijo neposreden stik z delavci. Hkrati pa prav notranji člani zunanji očitajo "nepoznavanje" podjetja in "neobiskovanje svoje baze", kar je včasih spremljano tudi s poskusom njihove izolacije v informativnih pogovorih.

Čeprav ni pomembnejših konfliktov med notranjimi in zunanji člani – predstavniki in nadzornem svetu in so njihovi medsebojni stiki pogosti in vsestranski, pa se zunanji precej pritožujejo nad tem, da imajo odločno premalo stikov z delavskim direktorjem. Delavski direktorji pa, nasprotno, obtožujejo zunanje člane, da so povsem pod vplivom sveta delavcev in da so premalo pozorni na gospodarsko problematiko podjetja.

Ena od zanimivih ugotovitev je tudi "informativna zaprtost" namestnika predsednika nadzornega sveta in pa obtožba, da kot član delavske strani ne koordinira aktivnosti v procesu odločanja z drugimi člani na delavski strani. Ker je namestnik predsednika nadzornega sveta vedno z delavske strani in največkrat tudi predsednik (ali pa namestnik predsednika) sveta delavcev, medtem ko je v nadzornem svetu tudi član predsedstva (kar pomeni, da ima mnogo več komunikacij s člani kapitalne strani v svetu, kot pa jih imajo običajni delavski člani, pa tudi s člani uprave), takšna informativna zaprtost daje malo možnosti prenašanja informacij v soupravljalno strukturo. In to prav iz tistega informacijskega kanala, kjer bi bilo to morda najlažje! Preostali predstavniki delavcev v nadzornem svetu potemtakem težko izpolnjujejo svojo predstavniško, organizacijsko in informacijsko vlogo v razmerju do drugih organov soupravljalne strukture.

Piše: dr. Ivan Kežar

Splošne značilnosti informiranja in komuniciranja, ki smo jih spoznali in opisovali na tem mestu v prejšnjih številkah, lahko v organizacijski strukturi delavskega soupravljanja poglobljeno predstavimo. Dejstvo namreč je, da so organizacijske povezave in komunikacije med ljudmi v sodobni organizaciji eden od bistvenih pogojev pri uresničevanju ciljev, pa tudi ciljev uresničevanja delavskega soupravljanja.

Funkcije komunikacij so: odkrivanje situacije, prilagajanje razmeram, določevanje moči organiziranja, usmerjanje, odločanje in sodelovanje. Oglejmo si prvi dve funkciji.

Odkrivanje situacije

S spoznavanjem podatkov, informacij, osvajanjem znanj in izkušenj odkrivamo situacijo v procesu uresničevanja participacije, njene bistvene elemente in značilne odnose, posebne vidike, splošne okvire, možnosti in danosti. Vrednost odkritja in poznavanja situacije je odvisna od razmerja med prodornostjo in preglednostjo uvida nad njo. Prodornost je dejavno poglobljanje v bistvo stvari, zmožnost videnja ključnih potez zunaj dosegljivih okoliščin. Preglednost pa je gledanje stvari glede na danost, njeno zaznavanje v glavnih črtah, virih in možnostih, splošni pripadnosti ter njeni funkciji v pripadajoči celoti.

Funkcija odkrivanja situacije je hkrati spoznavanje tistega, kar je posebno in pomembno, in tistega, kar je splošno. To so vsi odnosi, zveze, očitne in neočitne, neposredne in posredne.

Kaj je to... Delovnopravna imuniteta članov sveta delavcev

Podobno kot sindikalni zaupniki tudi člani sveta delavcev uživajo delovnopravno imuniteto, ki je v 67. členu zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju (ZSDU) določena takole:

"Člana sveta delavcev ni mogoče v času opravljanja njegove funkcije, če ravna v skladu z veljavnimi zakoni, kolektivnimi pogodbami in dogovorom po tem zakonu, brez soglasja sveta delavcev:

- prerezporediti na drugo delovno mesto ali k drugemu delodajalcu,
- uvrstiti med presežke delavcev.

Članu sveta delavcev, ob pogojih iz prejšnjega odstavka, ni mogoče znižati plače, proti njemu začeti disciplinskega ali odškodninskega postopka ali ga kako drugače postavljati v manj ugoden oziroma podrejen položaj."

Kot lahko vidimo iz gornje določbe, je delovnopravna imuniteta članov sveta delavcev absolutna in ne le relativna. To pomeni, da mora delodajalec za vsak delovnopravni "ukrep" zoper člana sveta delavcev pridobiti predhodno soglasje sveta delavcev in ne le, če je le-ta povezan z njegovo dejavnostjo v svetu delavcev.

vrhunski strokovnjaki), ni rečeno, da so vsi delavci z individualno pogodbo hkrati tudi člani vodilnega osebja, ki nima aktivne in pasivne volilne pravice za svet delavcev.

Odgovor pripravil: mag. Mato Gostiša

Podatki o avtorjih: Mato Gostiša, diplomirani pravnik in magister organizacijskih ved, Studijski center za industrijsko demokracijo "Studio participatis" (izobraževanje, svetovanje, založništvo); Ivan Kežar, doktor pedagoških znanosti, profesor na Fakulteti za organizacijske vede v Kranju; Iztok Purič, magister organizacijskih ved, zunanji sodelavec "Studia participatis" Zvonka Šarman, doktorica ekonomije, svetovalka za organizacijo in upravljanje podjetij v Inštitutu za razvijanje organizacijskih sistemov - IROS d.o.o. iz Ljubljane.

Odkrivanje situacije ustvarja podlago za sprožitev akcije. Uresničevanje vloge delavskih predstavništev pri upravljanju gospodarskih družb, še zlasti pa javno razpravljanje na zborih, na svetih delavcev, v nadzornih svetih, narekuje temeljito spoznavanje situacij, ki dajejo vpogled v stvarne zahteve, potrebe in interese za vplivanje na pomembne odločitve ter na oblikovanje pa tudi spreminjanje stališč pri usmerjanju delovanja organizacije. Komunikativnost pri odkrivanju danih situacij in razmer pomembno vpliva na uspešno uresničevanje soupravljalnih nalog v organizacijah.

Prilagajanje razmeram

S komuniciranjem spoznavamo in preverjamo vztrajnost utečenega dogajanja in organizacije, pa tudi spodbude in dejavnike, ki težijo k spremembi nepretrganosti vzpostavljenega ravnotežja med nami in okoljem. Te spodbude so lahko:

- novi pogoji obstanka ali dela (okolje, ritem delovanja, navade, pravila),
- nove metode ali tehnike,
- težave ali dogodki, nepredvidene ali nedovoljene situacije, obvezujoči cilji itd.

Na splošno lahko rečemo, da vse kar preti obstoječemu ravnotežju ali ga moti, ustvarja stanje, ki narekuje prilagoditev: bodisi da se prilagodi organizacija ali pa da ta spremeni ali pretvori dejavnike tega neravnotežja. To so prilagoditveni ali ustvarjalni odgovori na izzive, ki stremijo k napredku ali nadvladovanju.

Težo odgovora na zunanje izzive je mogoče izmeriti po odnosu med našo prilagoditvijo in vplivnostjo na dejavnike izziva. Prilagoditev je tvorno predrugačenje naše ustaljenosti skladno z vlogo novih dejavnikov in pobud, naša dopolnitev, preobrazba pa tudi razvoj z njimi vred, skratka naša podreditev stvarnosti. To je plastičnost, prilagoditev običajnim spremembam, približanje okoliščinam, ki lahko vodijo k naši prenovi.

Tako kot je prilagoditev naša sprememba glede na okolje, vplivnost povzroči nasprotno dejavnost: pretvorbo okolja z našim delovanjem. To je akcija vključitve razvoja v prejšnjo sestavo, vgraditev dosežkov, presnova, sprememba ustroja, tako da to lahko vodi k oblikovanju povsem nove situacije. Funkcija prilagoditve je torej usklajevanje naše prenovne glede na razmere v okolju in našega vplivanja na spremembe in razvoj okolja.

Uresničevanje sodelovanja delavcev pri upravljanju podjetij temelji na nalogah, ki imajo izrazito komunikativno poslanstvo, zato mora biti že po svoji naravi delovanja prilagodljivo. Gre za vključevanje novih participacijskih vsebin, novih participacijskih oblik delovanja, prilagoditev organizacije in procesov uresničevanja delavskega soupravljanja, s sodelovanjem pri upravljanju samem pa seveda vplivamo na spremenjeno delovanje upravljalcev in okolja. V vseh navedenih aktivnostih je participativno komuniciranje uspešno le, če je vključena in izražena njegova funkcija prilagodljivosti.

To stran pripravlja Delavska enotnost v sodelovanju s Studiom participatis.

»Vprašanja – odgovori«

Če ste sindikalni zaupnik, član novoizvoljenega sveta delavcev, predstavnik delavcev v nadzornem svetu, delavski direktor ali drug aktivni udeleženec procesa delavske participacije v podjetju, ste pri opravljanju svojih funkcij zagotovo že našli na številna vprašanja, ki jih zakon ne rešuje, praksa pa mimo njih ne more. Kadar ste v dilemah, lahko vprašate nas, in strokovni sodelavci Studijskega centra za industrijsko demokracijo »Studio participatis« vam bodo z ažurnimi odgovori v tej rubriki radi priskočili na pomoč. Pisna vprašanja pošljite na naslov: STUDIO PARTICIPATIS, Bavdkova ul. 50, 64000 Kranj, ali na uredništvo Delavske enotnosti, Dalmatinova 4, Ljubljana, telefon 061 313 942.

VODILNO OSEBJE PO 12. ČLENU ZSDU

Vprašanje: Direktor, delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi ter prokuristi (vodilno osebje) in družinski člani vodilnega osebja nimajo pravice voliti predstavnikov v svet delavcev (aktivne volilne pravice), prav tako pa nimajo pasivne volilne pravice po ZSDU. Ali s pojmom vodilno osebje razumemo vse delavce, ki imajo tako imenovane individualne pogodbe?

Odgovor: V enem stavku bi se odgovor na postavljeno vprašanje lahko glasil takole: Vsi delavci s posebnimi pooblastili imajo v načelu t. i. indi-

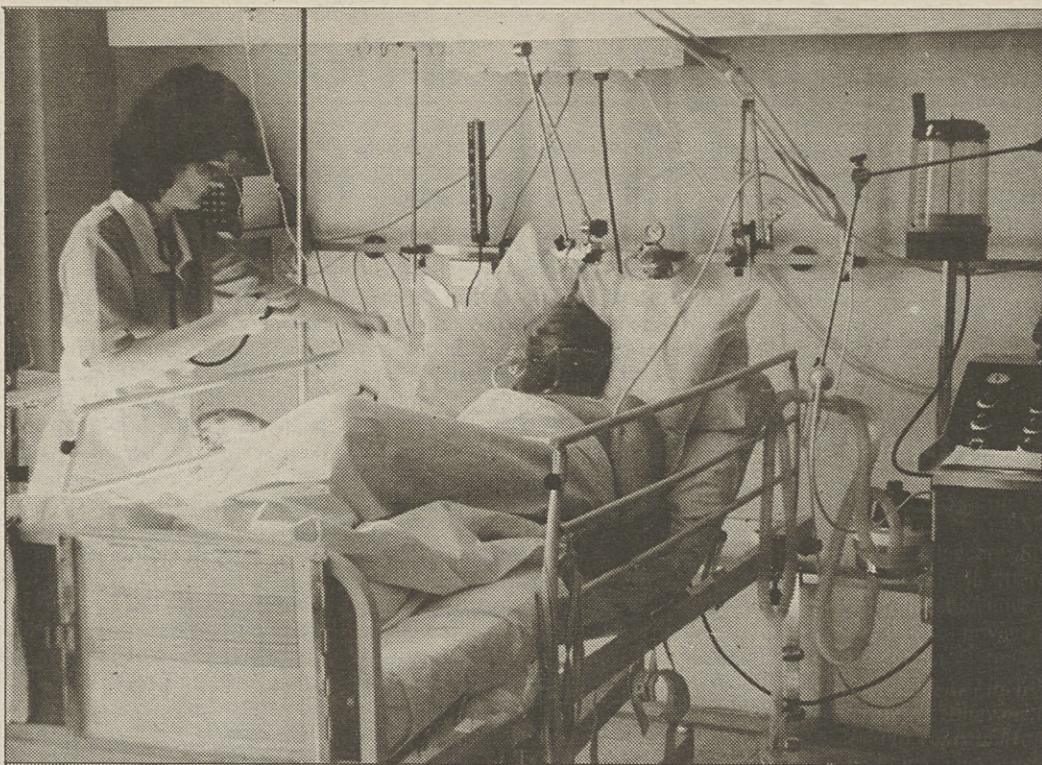
vidualno pogodbo, niso pa vsi delavci z individualno pogodbo hkrati tudi delavci s posebnimi pooblastili.

Po določbi 1. člena SKP za gospodarstvo se njena določila tarifnega dela ne uporabljajo za poslovodne delavce in delavce s posebnimi pooblastili. To pomeni, da se plača in druge materiale pravice teh delavcev posebej uredijo v pogodbi o zaposlitvi (individualna pogodba). Vsi delavci s posebnimi pooblastili so torej delavci z individualno pogodbo.

Ker pa se v praksi t. i. individualne pogodbe lahko sklepajo tudi z delavci, ki sicer nimajo nobenih posebnih pooblastil (npr.

Stavkovni odbor sindikata zdravstva in socialnega varstva opozarja, da se podpisani dogovor o odpravi kršitev in uveljavitev sprememb in dopolnitev panožne in poklicne kolektivne pogodbe ne izvaja v celoti. Za 3. april napovedano stavko so preložili na 12. junij, če po slovenskih bolnišnicah ne bodo izplačali nadurnega dela za dve leti nazaj, mentorskega dela, solidarnostnih pomoči, če ne bodo začeli izvajati preventivnih zdravstvenih pregledov za zdravstveno osebje. Veliko neresenih težav je tudi na področju izobraževanja, saj večino denarja za dopolnilno izobraževanje porabijo zdravniki, za preostali zdravstveni kader pa ne ostane ničesar, čeprav bi se morale tudi medicinske sestre nenehno dodatno izobraževati. Stavkovni odbor bo dokončno odločil o napovedani stavki v četrtek, 6. junija.

Sindikata zdravstva in socialnega varstva in Sindikat zdravstva in socialnega skrbstva sta namreč ob koncu marca z vlado podpisala dogovor o odpravi kršitev panožne kolektivne pogodbe. Rok za odpravo kršitev je potekel 31. maja letos. V sindikatu so analizirali stanje po slovenskih bolnišnicah in ugotovili, da delodajalci do konca maja še niso poravnali vseh neplačanih nadur. Med največjimi kršitelji panožne kolektivne pogodbe so omenjene bolnišnice v Celju, Novem mestu, Slovenj Gradcu, Šempetru pri Novi Gorici, Kliničnem centru v Ljubljani, na Jesenicah, v Trbovljah. Poněkod so sindikalne zaupnike prisilili, da so pristali na različne roke odplačevanja nadur, čeprav le-ti na

Z OVADBO NAD DIREKTORJE

kaj takega ne bi smeli pristati. Zvone Vukadinovič, podpredsednik sindikata, je na tiskovni kon-

ferenci takole dejal: »Glede na to, da bi stavka prizadela veliko ljudi, smo jo pripravili preklicati tudi

zadnji dan, če bodo zahteve izpolnjene. V četrtek bomo slovensko javnost obvestili s polnimi imeni direktorjev, ki ne spoštujejo kolektivne pogodbe in navodil ministrstva. Proti takšnim direktorjem bomo po četrtku vložili kazenske ovadbe v skladu s kazenskim zakonikom.«

Skratka, v sindikatu zdravstva in socialnega varstva gredo na nož.

Na ministrstvu za zdravstvo pa po drugi strani ocenjujejo, da so po njihovih podatkih v vseh bolnišnicah (razen dveh) izplačali velik del nadur, preostanek pa še bodo. »Večjih kršitev kolektivne pogodbe ni,« je dejal dr. Janez Zajec, državni sekretar, »razen kar zadeva preventivne preglede in strokovno izobraževanje. Zato bi moral vzrok za stavko odpasti.«

Marija Frančeskin

Zaposleni v negi ne bodo stavkali

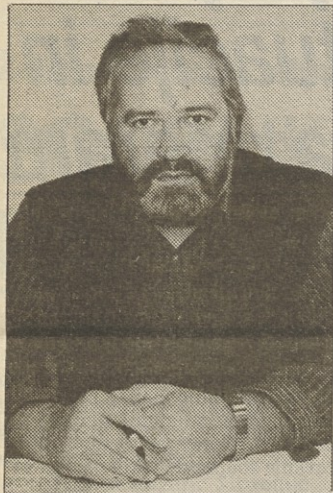
Kot večinski sindikat medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v Sloveniji nismo uradno obveščeni o napovedani stavki medicinskih sester, ki jo za 12. junij 1996 napoveduje Sindikat zdravstva in socialnega varstva Slovenije. To smo izvedeli iz medijev.

Naj opozorimo na dejstvo, da so v sindikatu zdravstva in socialnega varstva vključeni tudi drugi delavci, zaposleni v zdravstvu.

Glede na podatke, ki jih imamo, in pisna zagotovila naših predsednikov sindikalnih enot po Sloveniji so kršitve odpravljene ali pa so v fazi postopnega odpravljanja. Le v posameznih primerih niso izplačali vseh dodatkov, podpisanih 1. 4. 1996, imamo pa zagotovilo direktorjev, da bodo to storili do 31. 7. 1996. Ti dogovori so bili sklenjeni skupaj s predstavniki sindikatov v zavodih.

Res je, da se vse odvija prepočasno in da je rok za odpravo že mimo, vendar ne moremo govoriti, da se kršitve ne rešujejo.

Zato nasprotujemo temu, da se medicinske sestre in zdravstveni tehniki izkoriščajo v take namene, je zapisal v obvestilu za javnost republiški odbor sindikata delavcev v zdravstveni negi Slovenije.

Zvone Vukadinovič: »Proti direktorjem bomo vložili kazenske ovadbe.«

INVALIDI V SOCIALNI PASTI

V Sloveniji je blizu 8.000 brezposelnih invalidov. Če upoštevamo, da je na slovenskem trgu dela kakšnih 34.000 invalidov, pomeni, da je stopnja brezposelnosti med njimi 22,3-odstotna. To pa je vsaj dvakrat več od globalne brezposelnosti v Sloveniji, ugotavlja Janez Drobnič z Republiškega zavoda za zaposlovanje.

Če je brezposelnost kazalec zapostavljenosti in izključenosti, potem lahko rečemo, da so invalidi močno zapostavljeni. Pri tem je zaskrbljujoče še to, da se prilivi invalidov v brezposelnost vsak mesec močno povečujejo, zaposlitve pa nazadujejo. Res je sicer, da so v letošnjem tromesečju zaposlili 148

invalidov, kar je nekaj več kot lani, vendar se je v tem času na novo prijavilo kar 553 invalidov.

V prvem tromesečju je bilo na usposabljanju 449 invalidov, kar je nekoliko manj kot lani v enakem obdobju. V glavnem gre za osebe, pri katerih je prizadetost nastala v otroškem in šolskem obdobju,

vsekakor pa pred zaposlitvijo. Ta kategorija invalidov je motivirana za zaposlitev, saj ne prejema nikakršnih pomoči ali rent in je usposabljanje za njih eksistenčnega pomena.

Čeprav je med vsemi invalidi kar polovica delovnih, se jih le malo usposablja za nova dela. Enostavno zato, ker postaja svet dela zanje vedno bolj rizičen, pa tudi zato, ker se rente in socialne pomoči ne razlikujejo kaj dosti od redne plače.

Zainteresirani niso niti delovni

invalidi niti delodajalci. Število invalidov, zaposlenih v invalidskih podjetjih, za katere plačuje republiški zavod za zaposlovanje subvencijo, se letos ne povečuje. V februarju so sicer sprejeli nov pravilnik za izplačevanje subvencij, ki pa obsega izplačil ni povečal. Nekatera podjetja, ki zaposlujejo lažje prizadete invalide, dobijo sedaj celo manj sredstev.

Tudi program subvencioniranja novih delovnih mest postaja za delodajalce vse manj zanimiv. Verjetno zato, ker se že tri leta ni spremenila vsota, ki jo dobi delodajalec, če zaposli invalida. Potrebno bi bilo torej spremeniti kriterije.

M. F.

PREJELI SMO

Zdravstvo včeraj, danes, jutri

Vsakemu izmed nas je znano, da je človek kot posameznik dolžan skrbeti za svoje zdravje, da ima vsakdo pravico do najvišje možne stopnje zdravja, da nihče ne sme ogroziti zdravja drugih. Prav tako ima vsak tudi pravico do zdravstvenega varstva in pa dolžnost prispevati v skladu s svojimi možnostmi k njegovemu uresničevanju. Vse to imamo lepo zapisano v ustavi in v zakonu o zdravstvenem varstvu, v praksi pa je marsikaj popolnoma drugače.

Od sprejetja zakona leta 1992 se kaže nezadovoljstvo na obeh straneh - zadovoljni niso ne uporabniki ne izvajalci zdravstvenega varstva. Predvsem uporabniki ne moremo razumeti, da kljub relativno visoki prispevni stopnji (baje

dobiva zdravstvo sedaj več sredstev kot prej) in uvedbi dodatnega prostovoljnega zavarovanja raven zdravstvenega varstva pada.

Vse kar je znanega v zvezi z zdravstvenim varstvom v preteklosti - na primer dobro organizirana dispanzerska dejavnost s poudarkom na preventivi in zdravstvenovzgojnem delu, je, vse tako kaže, v sedanji zdravstveni politiki ZANIC, saj se nepremišljeno ukinja preventivni program.

Nepopravljiva napaka v naši zdravstveni politiki je, da ni bil hkrati z zakonom o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju sprejet plan zdravstvenega varstva. Le oba akta skupaj zagotavljata vsebino in strategijo razvoja ter seveda urejata tudi finance.

Tako v praksi danes velja samo zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. Znana so pravila zdravstvene zavarovalnice (plačilo storitev), koliko in kaj bo kdo od izvajalcev zdravstvenih storitev delal, pa je prepuščeno posameznim odgovornim v zdravstvenih organizacijah.

NEDOPUSTNO je opuščanje zdravstvenega varstva aktivnega prebivalstva v dispanzerjih medicine dela, ker je to vezano na plačilo pregledov (plačnik je delovna organizacija), vemo

pa, kako je sedaj. Prav tako delovne organizacije opuščajo nadzor nad varnostjo pri delu, kar vse povzroča nepopravljivo škodo na zdravju delavcev. Obenem to pomeni podražitev zdravstva, ker bo več obolelih in več delovnih invalidov. Posledice tako nespartanskega ravnanja bo slovenska država čutila še nekaj desetletij. Naj mimogrede omenim, da s tem tudi kršimo podpisane mednarodne konvencije v zvezi z varstvom pri delu in onemogočamo vstop v Evropo.

Poseben problem (tako izvajalcev kot uporabnikov) je uvajanje zasebnosti v zdravstvu. Ker ni določenih pravil, ni nadzora nad zdravniki, ki svoje delo opravljajo s pridobljeno koncesijo ali pa so čisti privatniki. Tu prihajav praksi do razslojevanja uporabnikov - bogati, revni. Posledice tega so:

1. zmanjšana je dostopnost do zdravstvenega varstva (nezmožnost plačevanja iz lastnega žepa), s tem pa se tudi podaljšuje čakalna doba v specialističnih ambulancah v javnih zavodih;
2. kakovost zdravstvenega varstva pada (ukinjajo preventivnih dejavnosti in zdravstvenovzgojnih dejavnosti, nekateri zasebni zdravniki nimajo primernih prostorov in zaposlenega ustreznega kadra);

3. moteno je zagotavljanje 24-urnega zdravstvenega varstva na področju osnovnega varstva, ker ni medsebojnega sodelovanja med zasebnim in javnim zdravnikom;
4. ni nadzora nad zasebniki, ki nimajo koncesije ali pa so čisti privatniki.

V javnih zavodih pa obstojajo tako imenovane samoplačniške ambulante, v katerih delo poteka nenadzorovano. V njih si obisk privoščijo le tisti, ki lahko plača. Za revnejši sloj, ki si tega ne more privoščiti, pa se s tem poslabšuje možnost zahtevnejših diagnostičnih posegov in ustrezne terapije.

Nadzora nad opravljanjem zdravstvenih dejavnosti ministrstvo za zdravstvo ne izvaja. Tako se dogaja, da v Sloveniji niso vsa geografska področja enakomerno in enakovredno pokrita z ustreznim strokovnim kadrom (zdravniki specialisti, medicinske sestre).

Predvsem pa izvajalce zdravstvene dejavnosti in neposredno tudi uporabnike moti dejstvo, da še do danes ni napisana METODOLOGIJA, ki je podlaga za izračun kadrovskih normativov. To bi prav gotovo rešilo marsikatero zažgano ali nepravilnost pri zdravstvenem varstvu.

Silvo Ledenik

ZDRAVJE MED DOPUSTOM

Poletni čas je pred vrati in pred odhodom na počitnice je dobro vedeti, kakšne so naše pravice iz zdravstvenega zavarovanja med turističnim bivanjem v domačih in tujih krajih. Za tiste, ki bodo preživljali dopust v domačih krajih, je pomembno predvsem to, da bodo imeli pred odhodom na počitnice potrjeno zdravstveno izkaznico in izkaznico o prostovoljnem zdravstvenem zavarovanju ter kajpak tudi nekaj denarja v žepu, če bo treba kakšno storitev doplačati.

Za tiste, ki nameravajo dopust preživeti v tujini, pa je pomembno, da lahko sleherni slovenski zavarovanec uveljavlja pravico do nujnega zdravljenja v državah, s katerimi ima Slovenija sklenjeno konvencijo ali potrebne mednarodne sporazume o zdravstvenem in socialnem zavarovanju. Nujno zdravljenje obsega vse storitve za ohranitev življenjsko pomembnih funkcij in varen povratek obolelega ali poškodovanega v domovino.

Za države, kot so Avstrija, Italija, Nemčija, Madžarska, Nizozemska, Luksemburg, Belgija in Romunija, si morajo zavarovanci pred odhodom poskrbeti poseben dokument »Potrdilo o pravici do dejanskih storitev med začasnim bivanjem v drugi državi«.

Dobijo ga na vseh območnih enotah in izpostavah Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije. S tem potrdilom lahko zavarovanci v navedenih deželah uveljavijo pravico do nujnega zdravljenja v zdravstvenih ustanovah, ki so del državne zdravstvene mreže. Pri zasebnih ali na privatnih klinikah, ki nimajo pogodbe z državno zavarovalnico, pa bodo morali stroške poravnati sami na kraju samem. Ob povratku bo zavod preveril dokumentirane račune in povrnil stroške v višini ustreznega deleža povprečne cene teh storitev v Sloveniji.

Nekoliko drugačne postopke določajo konvencije z Anglijo, Češko, Slovaško, Bolgarijo in Poljsko. Sporazumi s temi državami našim državljanom zagotavljajo uveljavljanje nujne zdravstvene pomoči v javnih zavodih na osnovi slovenskega potnega lista, pri čemer praviloma ne bi smelo biti nobenega doplačevanja.

Posebej velja zavarovance opozoriti, kako naj uveljavljajo zdravstvene storitve na Hrvaškem, saj se sedanji sporazum ne izvaja. Uveljavljanje pravic do zdravstvenih storitev bo zato potekalo kot v državah, s katerimi Slovenija nima konvencije, oziroma kot če bi v tujini uveljavljali zdravstvene storitve pri zasebnih izvajalcih. To pomeni, da bodo naše zavarovane osebe na Hrvaškem račune za opravljene storitve morale poravnati na kraju samem pri izvajalcu. Ob povratku pa jim bodo na podlagi dokumentiranih računov na zavodu denar povrnili, in to po povprečni ceni zdravstvenih storitev v Sloveniji.

M. F.

PREBERITE IN NAROČITE

Založba ČZP Enotnost
Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana

V Zbirki priročnikov za sindikalne zaupnike in strokovne službe smo zaradi izjemnega povpraševanja ponatisnili razprodani

- (1) SPLOŠNI PRIROČNIK ZA DELAVSKO SOUPRAVLJANJE
avtorjev Mata Gostiše in Gregorja Mikliča 900,00 SIT
- (2) SOODLOČANJE, ZAPOSLOVANJE, KOLEKTIVNA POGODBA
avtorja Heribert Kohl in Zvone Vodovnik 2.400,00 SIT
- (3) DOKUMENTI DRUGEGA KONGRESA ZSSS s statutom ZSSS 1.800,00 SIT
- (4) DELNIČARSTVO ZAPOSLENIH NA POTI K EKONOMSKI DEMOKRACIJI
- mag. Aleksandra Kanjuo Mrčela
TEMELJNI POJMI O GOSPODARSKIH DRUŽBAH
- Nadja Cvek
SODELOVANJE DELAVCEV V ORGANIH DRUŽB
- Gregor Miklič
UREŠNIČEVANJE ZAKONA O SODELOVANJU DELAVCEV PRIUPRAVLJANJU
- Milan Utroša 2.000,00 SIT

Vse štiri priročnike lahko naročite na naslov ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana po telefonu (061) 321-255 ali po faksu 311-956.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost nepreklicno naročamo izvod(ov) priročnika pod zap. št. (1),

..... izvod(ov) pod zap. št. (2),

..... izvod(ov) pod zap. št. (3) in

..... izvod(ov) pod zap. št. (4).

Naročeno nam pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

Račun bomo plačali v zakonitem roku.

Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Kraj, datum: žig

Podpis naročnika

VSAK PETI MARIBORČAN POTREBUJE POMOČ

“Število posameznikov in družin, ki so se znašli v socialni stiski, je v Mariboru čedalje večje. Samo v lanskem letu je naš center za socialno delo obravnaval več kot 30.500 zadev s področja javnih oblasti in socialnovarstvenih storitev. Na centru ocenjujemo, da je več kot 20 odstotkov prebivalcev na našem območju potrebovalo denarno pomoč ali socialnovarstveno storitev,” pravi direktorica Centra za socialno delo v Mariboru Marjeta Strban.

V Mariboru je več kot 15.000 brezposelnih

Socialna kriza v Mariboru je tesno povezana s številom brezposelnih v mestu in okolici. V Mariboru je bilo letos marca 15.204 brezposelnih, stopnja brezposelnosti pa je znašala 21,8 odstotkov. V podravske regije je bilo marca 30.467 brezposelnih oseb, stopnja brezposelnosti pa je 22,6- odstotna.

Kakor kaže, se socialne razmere v Mariboru letos ne bodo izboljšale, saj se je sedaj zaradi stečaja Tama in Hidromontaže število brezposelnih v mestu povečalo za štiri tisoč.

O razsežnostih socialne krize v Mariboru najbolj nazorno govorijo podatki in številke.

Do denarne pomoči kot edinega vira preživetja je bilo lani na mariborskem območju upravičenih 112 občanov. V Mariboru je prejelo denarno pomoč kot edini vir preživetja 97 oseb, v Dupleku štiri, v občini Rače-Fram sedem ter v Staršah štiri.

Enajst tisoč Mariborčanov prejema denarne dodatke

Veliko več Mariborčanov je lani prejelo denarne dodatke, do katerega so upravičene osebe, ki si začasno ne morejo zagotoviti sredstev za preživetje iz razlogov, na katere ne morejo vplivati. Tako je lani Center za socialno delo v

mestu prejel 13.039 zahtevkov za denarne dodatke oziromskoraj 29 odstotkov več kot leto poprej. Od vseh prejetih zahtevkov jih je center negativno rešil samo 824, vsi drugi prosilci pa so denarni dodatek prejeli. V vsem letu je center prosilec nakazal več kot 45.000 denarnih dodatkov oziroma 30 odstotkov več kot leto poprej. Ker se posamezni dodatek lahko dodeli za več članov družine, so v centru izračunali, da z denarnim dodatkom dopolnjuje svoje vire preživetja mesečno okoli 11.000 Mariborčanov.

Za denarne dodatke je center v Mariboru lani namenil blizu 700 milijonov tolarjev iz državnega in preko 10 milijonov tolarjev iz občinskih proračunov. Za rešitev akutne gnotne stiske pa je center v lanskem letu posameznikom dodelil tudi 1244 enkratnih pomoči.

Prvo socialno pomoč je prejelo več kot tri tisoč upravičencev

“Pri reševanju gnotnih težav posameznikov in družin se vse j pogosteje srečujemo s socialnimi stiskami, povezanimi z brezposelnostjo. Vsem tem po nudenju prve pomoči predstavimo možnosti reševanja stiske bodisi v našem centru ali v drugih institucijah. Prvo socialno pomoč smo tako nudili 3055 upravičencem,” pravi Strbanova.

“Gnotne pomoči pa nismo mogli zagotavljati vsem tistim tujcem, predvsem iz republik bivše Jugoslavije, ki nimajo rešenih vlog za pridobitev državljanstva in nimajo dovoljenja za stalno bivanje. Problem je večji pri družinah z otroki. Te smo napotili predvsem na Karitas in k Rdečemu križu. Prav tako v večji materialni stiski živijo družine slovenskih državljanov, ki so se vrnile s Hrvaške ali Bosne in Hercegovine, njihovi družinski člani pa so tujci.”

Do otroškega dodatka je bilo v

Mariboru lani upravičenih 9777 družin in 15.485 otrok ali 12 odstotkov več kot leto poprej. Pomoč za opremo novorojenca je dobilo 1019 mater, pravico do starševskega dodatka pa je uveljavilo 259 mater.

Socialna kriza krha tudi odnose v družini

Čedalje težje socialne razmere pa povzročajo napetosti tudi v družinah.

“Velik porast dela smo zabeležili tudi pri obravnavi vzgoje in skrbi

za otroke ob razvezah zakonskih zvez ali razpadle izvenzakonske skupnosti. Zaradi nerazščičenih odnosov med starši je bilo potrebno zahtevno strokovno delo pri dogovarjanju o tem, pri katerem od njiju bo živel otrok, kako visoka bo preživnina, kako bodo urejeni stiki, kakšen priimek bo imel otrok, kako bo razdeljeno premoženje, predvsem pa, kako se bo rešilo stanovanjsko vprašanje,” pravi direktorica Centra za socialno delo v Mariboru. Število mladoletnih prestopnikov se sicer manjša, toda povečuje se

število nasilnih kaznivih dejanj, ki jih povzročajo mladoletniki. Lani je center obravnaval 876 primerov (od tega 356 novih) in pomagal otrokom, mladoletnikom in mlajšim polnoletnim osebam, ki so bili storilci kaznivih dejanj.

Center za socialno delo v Mariboru blaži posledice krize

Sicer pa Center za socialno delo v Mariboru izvaja tudi veliko programov, s katerimi pomaga blažiti socialno krizo in njene posledice ter usposablja kadre za socialno delo med ljudmi. Strokovnjaki v centru pomagajo staršem in otrokom ob ločitvi z novo metodo posredovanja - mediacijo, med prestajanjem zaporne kazni in po njej svetujejo obsojenim osebam, pomagajo rejniškim družinam, skupinsko delajo z rejnicami in rejenci, pomagajo vedenjsko motenim mladoletnikom, skupinsko delajo s starši otrok in mladoletnikov s težavami v odraščanju, organizirajo pomoč ostarelim na domu, skrbijo za delovanje socialne kuhinje (dnevno se tam brezplačno hrani povprečno 260 oseb), nudijo zavetišče brezdomcem, vodijo mladinske delavnice, organizirajo samopomoč med starostniki, organizirajo pomoč gimnazijcem beguncem, nudijo zavetišče ženam - žrtvam nasilja v družini in še bi lahko naštevali. Če center ne bi opravil vse te množice velikokrat strokovno izjemno zahtevnih nalog, bi bile posledice socialne krize v štajerski metropoli še veliko hujše.

Številke ne lažejo. Iz njih izhaja, da takšno ali drugačno obliko socialne pomoči potrebuje že vsak peti Mariborčan! Najhuje pa je, da se socialne razmere v mestu ne izboljšujejo, ampak se še naprej slabšajo!

Tomaž Kšela

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 21

ATRIS - BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti. Pišite nam ali telefonirajte na 061/31 00 33, int. 384, 385, 061/326-982 ali 322-975; naš telefaks je 061/326-982 ali 317-298, žiro račun 50101-601-92077 - Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15.30 ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

- BOHINJ** - počitniški hišici v UKANCU - za 6 oseb - tri spalnice, kuhinja, dnevna soba, kopalnica, 150 m od jezera. Cena 80 DEM. Termini v juniju.
- BLED - HOTEL JELOVICA** - dvo- in triposteljne sobe, polpenzion 44 DEM, doplačilo za polni penzion 12 DEM. Popusti: otroci do 2 let gratis, od 2 do 12 let 30% popusta. Zelo ugodni pogoji za seminarsko delo. Popolnoma obnovljeni del hotela omogoča bogat sprostitveni in rekreacijski program za najzahtevnejše goste.
- KRANJSKA GORA - PENZION SATURN** - nad jezerom Jasna, dvo-, tri- ali štiriposteljne sobe, TWC, polpenzion 39 DEM.
- MORAVSKE TOPLICE** - zasebna hiša, 2-, 3- in 4-posteljne sobe. Cene: nočitev z zajtrkom 1.900 SIT, polpenzion 2.700 SIT, polni penzion 3.300 SIT.
- POKLJUKA - DVO ALI ŠTIRIPOSTELJNI APARTMAJI** - spalnica, kuhinja, kopalnica. Cena dnevnega najema 55 oz. 70 DEM. Brunarica za 8 oseb, cena 135 DEM.
- RATEČE - PLANICA** - počitniški dom s 23 ležišči, cena polpenzion na 35 DEM, polnega penziona pa 41 DEM.
- NOVIGRAD** - trisobno stanovanje, možnost bivanja za 5 oseb, cena 68 DEM.
- BOHINJSKA ČESNICA** - privatna hiša, 4 dvoposteljne sobe, TWC, kuhinja. Cena 18 DEM na osebo, apartmaji za 4 osebe 115 DEM. Možnost naročila obrokov.
- SORIŠKA PLANINA** - počitniški dom - triposteljne sobe in bungalov za 6 oseb. Primerno za taborniške skupine, šolo v naravi. Polni penzion 26 DEM.
- ČATEŽ** - kmečki turizem, štirje apartmaji z možnostjo uporabe kuhinje ali pa hišne ponudbe. Ponudba je dopolnjena z jahalno šolo, veslanjem na Krki in kolanjem v Čateških toplicah. Najem apartmaja za 4 osebe je 75 DEM.
- ROGLA** - hotel PLANJA - polpenzion v dvoposteljni sobi 5.300 tolarjev, najem apartmaja v Termah Zreče za 4 osebe 7.200 tolarjev dnevno. Člani sindikata delavcev gostinstva in turizma imajo 10% popust.
- BOHINJ** - Zoisova plana - garsonjera za 4 osebe, opremljena kuhinja. Cena najema 60 DEM na dan.
- MORAVSKE TOPLICE** - kontejner za 5 oseb, posamezni termini od 10. 6. do 20. 7. 1996. Cena 66 DEM.

POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

- Počitniške hišice v Čatežu, Atomskih toplicah ali Moravskih toplicah, Banovcih, Ptujskih toplicah, Rogli, Bovcu, Bohinju ali Kranjski Gori za vsa obdobja.

Informacija sindikalnim zaupnikom

ATRIS bo v času dopustov v juliju in avgustu razpolagal z vrsto počitniških zmogljivosti. Pokličite nas in poslali vam bomo katalog. Člani Zveze svobodnih sindikatov Slovenije imajo v objektih na poreški rivieri 5% popust. Objavite našo ponudbo v vašem glasilu.

B. DOPUSTI 1996 - POLETJE 1996

OD 22. 6. DO 5. 9.

- BARBARIGA PRI PULI** - enosobno stanovanje za 4 osebe, najem 7 dni, 75 DEM dnevno.
- PIRAN** - štiriposteljni apartmaji. Cena najema 95 DEM na dan.
- POKLJUKA** - dvo- ali štiriposteljni apartmaji. Cena najema 60 do 80 DEM na dan.
- FIESA** - tri- ali štiriposteljne sobe, tuš, WC. Polpenzion 52 DEM na dan, otroci do 10. leta imajo 30% popust.
- PORTOROŽ - LUCIJA** - dvosobno stanovanje - dve spalnici, kuhinja, kopalnica, za 4 - 5 oseb. Dnevni najem 110 DEM in turistična taksa.
- MORAVSKE TOPLICE** - dvo- ali triposteljne sobe s tušem, wc-jem, možnost uporabe kuhinje. Cena 3.300 SIT na osebo, polpenzion 2.700 SIT, polni 3.200 SIT.
- UMAG** - hotel ISTRA - 7 dni, najem 414 DEM - apartmaji POLINEZIJA za 5 oseb - 7 dni, najem 850 DEM.
- NOVIGRAD** - hotel MAESTRAL - 7 dni, polpenzion 455 DEM.
- MAREDA PRI NOVIGRADU** - dvosobno stanovanje za 4 - 5 oseb, dnevni najem 69 DEM in turistična taksa.
- NOVIGRAD - KASTANJA** - izbirate med tremi naselji apartmajev, bungalovov ali apartmajskimi hišicami s polpenziono storitvijo. Termini so sedemdnevni od 29. junija dalje. Cene: - apartmaji za 3 ali 5 oseb - polpenzion 58 DEM - bungalovi za 2 ali 4 osebe - polpenzion 58 DEM - lesene hišice za 2, 3 ali 4 osebe - nočitev 17 DEM/osebo, možnost polpenziona - hišice za družinski dopust z dvema ali tremi spalnicami, kuhinjo, kopalnico - 85 oz. 95 DEM dnevno.
- POREČ** - hotel TAMARIS - 7 dni, polpenzion 500 DEM, do 26. 7. - 371 DEM. - hotel LUNA - 7 dni, polpenzion 463 DEM - hotel PICAL - 7 dni, polpenzion 561 DEM - hotel NEPTUN - 7 dni, polpenzion 463 DEM - hotel DIAMANT - 7 dni, polpenzion 456 DEM - hotel GALEB - 7 dni, polpenzion 370 DEM - apartmaji LANTERNA za 3 osebe 98 DEM, za 4 osebe 110 DEM - apartmaji LUNA za 3 osebe 104 DEM, za 4 osebe 116 DEM - apartmaji DIAMANT za 2-4 osebe 115 DEM, za 4-6 oseb 135 DEM. Za člane ZSSS so cene 5% nižje.
- OTOK MALI LOŠINJ** - Nerezine - enosobno stanovanje za 4 osebe, termini praviloma 7 dni - cena 82 DEM na dan. Od 16. 6. do 22. 6., cena 60 DEM.
- OTOK CRES - MIHOLAŠČICA** - garsonjera za 4 osebe, termini praviloma 7 dni - cena 76 DEM na dan.
- OTOK PAG** - Novalja - apartmaji v privatnih hišah za 2, 3, 4 ali 5 oseb. Cena 20 DEM na osebo na dan. **PAG - DRUŽINSKI HOTEL TONY** - triposteljne komfortne sobe, TWC, balkon - prtiličje ali 1. nadstropje. Cena polpenziona 44 DEM, možna nočitev z zajtrkom, lastna restavracija in bife. Hotel ima lastno peščeno plažo 20 m od objekta. Parkiranje na urejenem parkirnem prostoru.
- HVAR** - hotel PALACE - polpenzion, za 7 dni 434 DEM - hotel ANFORA - polpenzion, za 7 dni 434 DEM.
- BRAČ** - privatni apartmaji za 2 osebi 493 DEM, za 4 osebe 747 DEM, za 6 oseb 921 DEM.
- KORČULA** - hotel LIBURNIA - polpenzion 455 DEM - hotel MARKO POLO - polpenzion 375 DEM - apartmaji BON REPOS za 2 osebi 530 DEM, za 4 osebe 630 DEM, za 6 oseb 805 DEM. Turistična taksa je 2,10 DEM za odrasle osebe na dan.
- KRANJSKA GORA** - Penzon Porentov dom, dvosobne sobe, TWC; cena polpenziona od 31 do 37 DEM na osebo. Popusti za otroke.
- RADOVLJICA** - namestitev prikolic v campu ob bazenu z ogrevano vodo. Cena za tri mesece namestitve je 1000 DEM.

C. SINDIKALNI IZLETI

Sindikalne organizacije ali kar tako oblikovane skupine vabimo, naj nam posredujejo svoje želje za družabni ali strokovni izlet ali potovanje doma ali v tujino. Možnost plačila v 2 obrokih.

- ENODNEVNI IZLET PO BELI KRAJINI** preko Muljave in Žužemberka, obisk metliške kleti, naselja Adlešiči, kosilo na poznani kmetiji pri ŠKALOVIVH v Cerovcu. Idearno za 45 oseb. Cena 65 DEM na osebo.

- KOČEVSKA REKA - Borovca - Trava** - prijazen izlet na nekdanje zaprt območje. Program oblikujemo po želji skupine. Neokrnjena okolica omogoča posebne programe za sindikalne skupine - pikniki in družabna srečanja, lovčev, ribičev, športnikom - kajakašem, rafting. Posebej priporočamo obisk gostišča Travljansko v idilični vasi Trava. Ponudba domačih kulinarčnih dobrot.

- KOČEVJE - MOTEL JEZERO** - 7 apartmajev, restavraciji za po 25 oseb, primerno za slavnostne dogodke in zabavo.

- DOLINA SOČE** - ogled muzeja v Kobaridu, Dantejevega Pekla, vožnja z ladjo Lucijo, kosilo in zabavni program. Cena 2.700 tolarjev.

- PORTUGALSKA** - štiri ali petdnevno potovanje z ogledi - avionski prevoz iz Trsta. Cena 990 DEM.

- ŠPANJA** - 4 dni Barcelona ali Madrid. Poseben popust za skupine.

- MALTA** - sedemdnevno bivanje na Malti in potovanja z landroverji po ostalih delih otoške države. Primerno za maturantske in absolventske skupine. Cena od 749 do 805 DEM na osebo. Možnost bivanja v hotelih s polpenziono uslugi ali najem apartmajev.

- LONDON - EURO 96** - polfinalna, finalna tekma evropskega prvenstva v nogometu, odhod 25. 6., 7 dni, cena 1.490 DEM na osebo.

D. ORGANIZACIJA SEMINARJEV

Posebna ponudba ATRISA in Hotela KOMPAS v Bohinju. Organiziramo eno- ali večdnevne seminarje za 15 do 70 udeležencev. Cena penziona 4.350 tolarjev. Tehnična oprema je zagotovljena.

E. NAJEM ALI NAKUP POČITNIŠKE ENOTE

- Kupimo počitniško naselje v hrvaški Istri s cca. 350 ležišči.

F. REZERVACIJE AVIONSKIH ALI LADIJSKIH VOZOVNIC

G. VELIKA POTOVANJA

- NEW YORK** - šestdnevni ogled mestnih znamenitosti in za doplačilo Washingtona, West Pointa, Niagarskih slapov itd. Cena 1.499 DEM.
- ŠRILANKA** - desetdnevni obisk čudovite dežele, za skupine cena 2.300 DEM.

H. POSEBNA POSLOVNA POTOVANJA

Organiziramo ob skupni pripravi vašega osebnega programa.

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: Ob potrditvi rezervacije zahtevamo plačilo 40% celotnega zneska. Pri odpovedi nad 20 dni pred odhodom za že rezerviran termin zaračunamo stroške poslovanja in druge stroške; najmanjši znesek stroškov odpovedi je 4.000 tolarjev, pri krajši odpovedi zaračunamo stroške in 30% celotnega zneska. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spreminjajo za več kot 7%. Po plačilu gostje prejmejo našo napotnico. V primeru, da naše napotnice ne prejmete 7 dni pred odhodom, nas nujno pokličite.

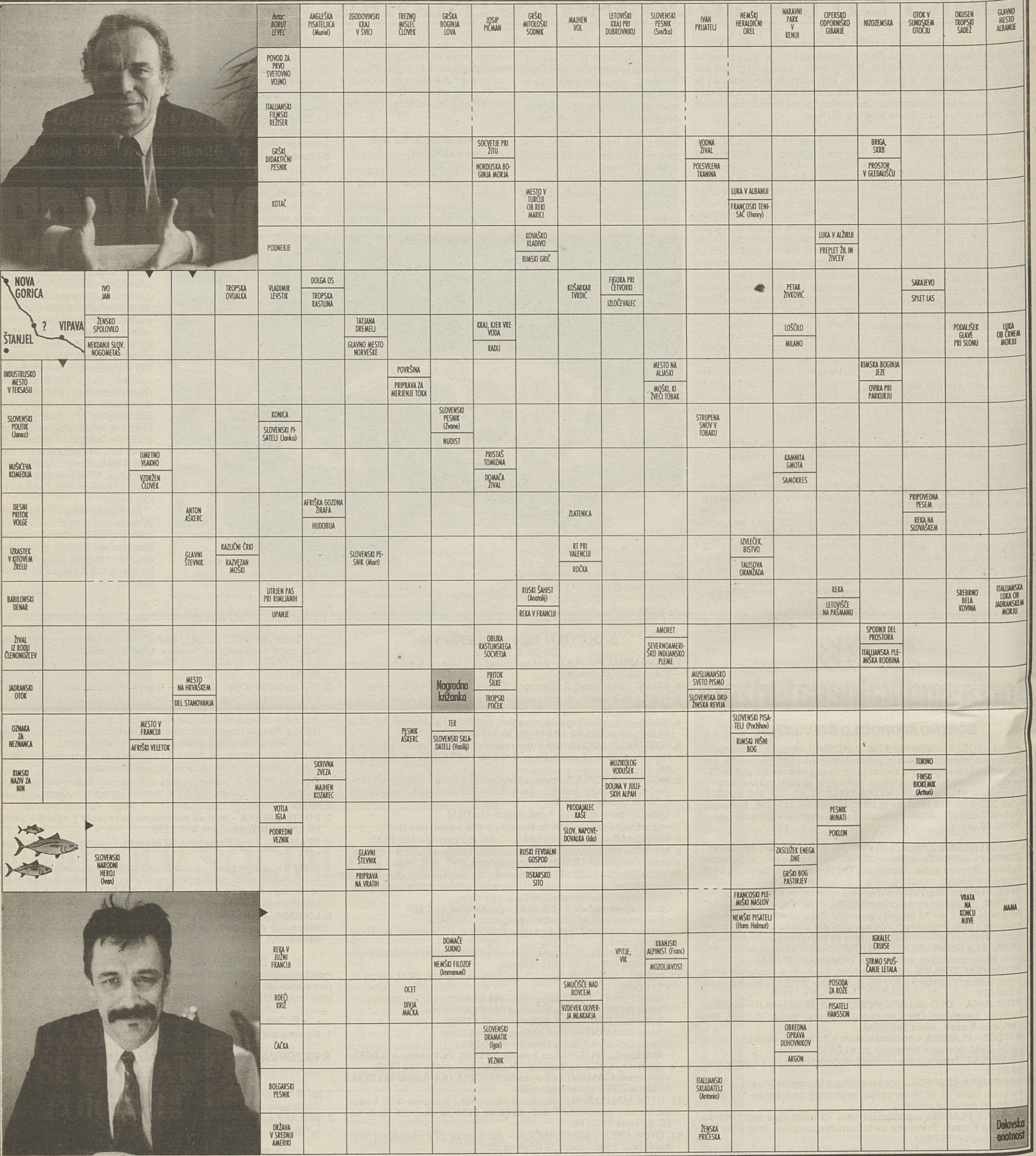
Pri posebnih akcijah z znižano ceno aranžmaja je potrebno takojšnje 10% plačilo, ki se obravnava kot kavcija, ob odpovedi se znesek ne vrača.

Za dopuste je možno obročno vplačevanje 40, 30, 30%. Celotno plačilo 10 dni pred odhodom na dopust.

Programi v tujini obravnavamo v skladu s splošnimi navodili potovalne agencije, ki je organizator potovanja, in jih gostje prejmejo ob prijavi. Prijava je sprejeta, ko je vplačanih 30% cene aranžmaja. Reklamacije v skladu s turističnimi uzancami rešujemo sporazumno.

ATRIS je povsod, kjerkoli ste.

Metod Zalar, direktor borze

Arhur BORUT LEVČEC	ANGLEŠKA PISATELJICA (Marie)	ZGODOVINSKI KRAJ V SVICI	TREZNO MISLEČ ČLOVEK	GRŠKA BOGINJA LOVA	JOSIP PKLJAN	GRŠKI MITOLOŠKI SODNIK	MAJHEN VOL	LETOVIŠKI KRAJ PRI DUBROVNIKU	SLOVENSKI PESNIK (Sreča)	IVAN PRIJATELJ	NEMŠKI HERALDIČNI OREL	NARAVNI PARK V KENJU	OPERSKO ODPORNIŠKO GIBANJE	NIROZEMSKA	OTOK V SUNDŠKEM OTOČJU	OKUSEN TROPSKI SADEŽ	GLAVNO MESTO ALBANIE										
POVOD ZA PRVO SVETOVNO VOJNO	ITALIJANSKI FILMSKI REŽISER	GRŠKI DIDAKTIČNI PESNIK	KOTAČ	PODNEBJE	SOČETJE PRI ŽITU	NORVUSKA BOGINJA MORJA	MESTO V TURČIJ OB REKI HARICI	KOVAŠKO KLAĐIVO	RIMSKI GRČ	VODNA ŽIVAL	POLSVILENA TRAMINA	LUKA V ALBANIJ	FRANCOŠKI TENISAR (Henry)	LUKA V ALŽIRIJ	PREPLET ŽIL IN ŽIVCEV	BRIGA, SKRIB	PROSTOR V GLEDALIŠČU	SARAJEVO									
NOVA GORICA	IVO JAN	TROPSKA OVIJALKA	VLADIMIR LEVSTIK	DOLGA OS	TROPSKA RASTLINA	TAJANA DREMEJ	GLAVNO MESTO NORVEŠKE	POVRŠINA	PRIPRAVA ZA MERJENJE TOKA	KRAJ, KJER VRE VODA	RADU	MOŠČI, KI ZVEČU TOBAK	MESTO NA ALJASKI	STRUPENA SNOV V TOBAKU	KAMNITA GMOTA	SAMOKRES	IZVLEČEK, BISTVO	TALISOVA ORANŽADA	REKA	LETOVIŠČE NA PASHMANU	SREBRNO BELA KOVINA	ITALIJANSKA LUKA OB JADRANSKEM MORJU					
INDUSTRIJSKO MESTO V TEKSASU	SLOVENSKI POLITIK (Janez)	MUŠKVA KOMEDIJA	DESNI PRITOK VOLGE	IZRASTEK V KITOVIH ŽRELU	BABILONSKI DENAR	ŽIVAL IZ RODU ČLENONOŽCEV	JADRANSKI OTOK	OZNAKA ZA NEZNANCA	RIMSKI NAZIV ZA NIV	VOTLA ISLA	PODREDNI VEZNIK	SLOVENSKI NARODNI HEROJ (Ivan)	REKA V JUŽNI FRANCIJI	RDEČI KRIŽ	ČAČKA	BOLGARSKI PESNIK	DRŽAVA V SREDNJI AMERIKI	REKA V JUŽNI FRANCIJI	RDEČI KRIŽ	ČAČKA	BOLGARSKI PESNIK	DRŽAVA V SREDNJI AMERIKI	REKA V JUŽNI FRANCIJI	RDEČI KRIŽ	ČAČKA	BOLGARSKI PESNIK	DRŽAVA V SREDNJI AMERIKI

Nagradna križanka št. 26

Rešeno križanko nam pošljite do 18. junija 1996 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana, p.p. 479 na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 26.

Nagrade za rešeno križanko so: (1.) ura Etic Quartz, (2.) 5.000 SIT, (3.) 3.000 SIT, (4.) 2.000, (5.) knjižna nagrada.

Rešitev nagradne križanke št. 23:

SLOMONOV UGANKAR
 SLONOKOŠČENA OBALA, TORKRETNI POSTOPEK, VAS, KNA, KOMORNICA, AROSA, KVAS, RO, SID, FRANC, PAIR, ATKA, TE, DAN, APORT, UPI, DRIM, BIOLOG, RAN, RADOM, RIN, STOKLASA, LUDVIK, LEVIT, KOBRA, TIKAL, ANAKONDA, KŠ, ANIARA, LETA, MARANTA, ROM, TEN, NOTAT, SP, NŠ, JAILA, SANTANA, INTIMA, LEANDER, KE, ANTILI, KARINGER, AARE, OLIN, OK, SPOR, SIRTAKI, AN, ŠIR, EMS, KOMAT, JEN, ASA, AŠOKA, PANO, EDALINI, MOI, RK, UTA, ALS, DRN, OKORNOST, KASTRO, NO, SINOD, POANTA, ARKAN, OL, KRKA, AREA, KARL, IVO, REA, ŠTIBLA, LIK, MIGLIČ, SLOKA, TM, ŽA, PIA, OHCET, NALIS, AZIL, AOMEN, MARKIZ, RENAULT, KARANTENA, AMETIST, ATENTATOR

Izrebrani reševalci nagradne križanke št. 23:

- 1. Vladimira Smole, Kidričeva 4, 1330 Kočevje
- 2. Dušan Bric, Trg na Stavbah 2, 1270 Litija
- 3. Jožica Kolarič, Pokopališka 1, 1000 Ljubljana
- 4. Pavel Jagodič, Škrabčeva 21a, 1111 Ljubljana
- 5. Petra Cirkvenčič, Stična 152, 1295 Ivančna Gorica

NAGRADNI SKLAD

Ta teden sta praktični nagradi v naš nagradni sklad prispevala:

Uro Etic Quartz – UZO, d. o. o., podjetje za trgovino, proizvodnjo in storitve Parmova 53, 61000 Ljubljana – tel.: 061/301-787; Trgovina: Hala Tivoli, Celovška 25, tel.: 061/1315-155. V njej prodajajo ure, zlato in ostalo; kozmetiko svetovnih znamk, igrače, avdio-video tehniko, tekstil – Casucci, Lee, Legend in drugo.

Pletene izdelke – Pletilstvo Fočič, Ljubljana, Pot na Hreše 25.

POZOR!
 K sodelovanju vabimo vse (podjetja in trgovine), ki bi lahko s svojimi izdelki obogatili naš nagradni sklad.